

KYMENLAAKSON AMMATTIKORKEAKOULU
Sosiaalialan koulutusohjelma / kasvatus- ja perhetyö

Laura Pitkänen

RYHMÄYTYMINEN YLÄKOULUN SEITSEMÄSLUOKKALAISTEN
KUVA AMANA

Opinnäytetyö 2009

TIIVISTELMÄ

KYMENLAAKSON AMMATTIKORKEAKOULU

Sosiaaliala

PITKÄNEN, LAURA

Ryhmäytyminen yläkoulun seitsemäsluokkalaisten
kuvaamana

Opinnäytetyö

37 sivua + 3 liitesivua

Työn ohjaaja

Lehtori Miia Heikkinen

Toimeksiantaja

Iitin yläkoulu

Lokakuu 2009

Avainsanat

laadullinen tutkimus, nuoruus, sisällönanalyysi, ryhmä-
käyttäytyminen, yläkoulu

Yläkouluun siirtyminen on tavallisesti nuorelle uusi ja jännittävä asia. Murrosiän kynnyksellä oleva nuori on usein epävarma itsestään sekä yksilönä että osana yhteisöä, ja se osaltaan voi vaikeuttaa uuteen kouluympäristöön sulautumista. Ryhmään, kuten koululuokkaan liittyminen on osa ryhmän syntyprosessia eli ryhmäytymistä, jossa epämääräisestä joukosta ihmisiä tulee yksi kokonaisuus. Joskus ryhmäytymisen tukemiseksi joudutaan käyttämään ryhmäyttämistä, joka perustuu erilaisiin toiminnallisiin tehtäviin, kuten tutustumis- ja luottamusharjoituksiin.

Pohjana tutkimukselle on käytetty teoretietoa nuoren kehityksestä, kouluympäristöstä sekä ryhmän muotoutumisesta. Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää, miten tietty luokka oppilaita on ryhmäytynyt yläkoulun ensimmäisen lukuvuoden aikana. Lisäksi tutkimuksessa on selvitetty miten luokkahenki luokassa on muuttunut ja mitä luokkahengen parantamiseksi on tehty. Tutkimuskohteena olivat Iitin yläkoulun erään seitsemännen luokan oppilaat ja heidän luokanvalvojansa. Oppilaat kirjoittivat lukuvuoden aikana kaksi ohjattua kirjoitelmaa ja luokanvalvoja vastasi luokkaa koskeviin kysymyksiin kirjallisesti kaksi kertaa lukuvuoden aikana. Tutkimus oli laadullinen ja kirjoitelmien perusteella laadittiin kuvaus oppilaiden ja luokanvalvojan näkemyksistä ryhmäytymisestä ja luokkahengestä.

Tutkimustulosten mukaan luokassa oli ryhmäydytty jonkin verran jo ensimmäisen lukuvuoden aikana ja että luokkahengessä oli havaittu sekä positiivisia että negatiivisia muutoksia. Sekä oppilaat että luokanvalvoja olivat pyrkineet kuitenkin parantamaan luokkahenkeä omalta osaltaan.

ABSTRACT

KYMENLAAKSON AMMATTIKORKEAKOULU

University of Applied Sciences

Social Care

PITKÄNEN, LAURA

Becoming a Group, Experienced by 7th Graders

Bachelor's Thesis

37 pages + 3 pages of appendices

Supervisor

Miia Heikkinen, Senior Lecturer

Commissioned by

Secondary school, Iitti

October 2009

Keywords

qualitative research, youth, content interpretation, collective behavior, secondary school

It is always a new and amazing thing for a young person to move from primary school to secondary school. The teenager is usually unsure about himself or herself and it can be very hard to try to take place in a new community like in a new school class. Sometimes they have to use some special processes to make pupils to become the group members in schools.

The study was qualitative. The purpose of this study was to solve how a certain class of pupils had become to a complete group during the first school year and how the class spirit had changed.

Pupils wrote two essays about their class and the form teacher also answered twice to some questions concerning the class. The results showed that there had been some changes in the group and class spirit during the first school year. They had also tried to make the class spirit better.

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

1	JOHDANTO	6
2	NUORUUS	8
	2.1 Nuoruuden vaiheet	8
	2.1.1 Varhaisnuoruus	8
	2.1.2 Keskinuoruus	9
	2.1.3 Myöhäisnuoruus	10
	2.2 Nuoren psyykinen kehitys	11
3	KOULUYMPÄRISTÖ	11
	3.1 Yläkouluun siirtyminen	12
	3.2 Yhteisöllisyyden tukeminen	13
	3.3 Koulussa viihtyminen	14
	3.3.1 Koulukiusaaminen	15
	3.3.2 KiVa Koulu -ohjelma	16
4	JOUKOSTA RYHMÄKSI	17
	4.1 Ryhmän vaiheet	17
	4.2 Roolit ryhmässä	18
	4.3 Ryhmäytyminen ja ryhmäyttäminen	19
	4.4 Toimiva ryhmä koululuokassa	20
5	TUTKIMUSONGELMAT	21
6	TUTKIMUKSEN TOTEUTUS	21
	6.1 Tutkimusmenetelmä	22
	6.2 Analysointi	24
7	TUTKIMUSTULOKSET	25

7.1	Ensimmäinen aineisto syyslukukauden alussa	25
7.1.1	Luokkahenki ja sen parantaminen	25
7.1.2	Oppilaiden väliset suhteet	26
7.1.3	Kiusaaminen ja syrjintä	27
7.1.4	Ryhmien muodostuminen luokkaan	27
7.2	Toinen aineisto kevätlukukauden alussa	27
7.2.1	Luokkahenki	28
7.2.2	Oppilaan rooli luokassa	28
7.2.3	Kiusaaminen	28
7.2.4	Ryhmyttämispäivän merkitys	29
7.3	Luokanvalvojan näkemykset luokasta	30
8	POHDINTA	30
	LÄHTEET	35
	LIITTEET	
	Liite 1. Sopimusopinäytetyöstä	
	Liite 2. Ohjeistukset oppilaiden kirjoitelmiin	

1 JOHDANTO

Keväällä 2008 Iitin yläkoululta tuli Kymenlaakson ammattikorkeakouluun pyyntö saada opiskelijoita mukaan suunnittelemaan jokavuotista ryhmäyttämispäivää uusille seitsemäsluokkalaisille. Koululla on ollut vuosittain tapana järjestää uusille seitsemäsluokkalaisille lukukauden alussa toimintapäivät, joiden tarkoituksena on ollut luokkien ryhmähengen edistäminen sekä koulukiusaamisen ja syrjinnän ehkäiseminen. Päivän järjestämistä on pidetty tärkeänä, sillä uudet luokat muodostuvat yleensä eri alakouluista tulleista oppilaista ja näin ollen oppilaiden ryhmäytymisessä voi joskus ilmetä ongelmia. Kymenlaakson ammattikorkeakouluopiskelijat pyydettiin mukaan suunnitteluryhmään, koska toimintapäiviä haluttiin kehittää ja mahdollisesti myös muokata uudelleenlaisiksi. Liityin suunnitteluryhmään opiskelukaverini kanssa ja lisäksimme ryhmään liittyi myös kaksi terveydenhoitajaopiskelijaa. Suunnittelun ohella meille tarjoutui mahdollisuus tehdä opinnäytetyöt koskien ryhmäyttämispäiviä.

Viime vuosina Suomessa on alettu yhä enemmän kiinnittää huomiota siihen, että jokainen oppilas voisi turvallisesti suorittaa peruskoulun ja suunnata kohti uusia haasteita. Vuonna 2006 Turun yliopiston psykologian laitos alkoi yhteistyössä Opetusministeriön rahoittamaa hanketta KiVa Koulu. Hankkeen tarkoituksena oli luoda kiusaamista ennaltaehkäisevä ja vähentävä toimenpideohjelma. Ohjelman kehittämis- ja kokeiluvaiheen jälkeen syksyllä 2009 ohjelmaa alettiin levittää suomalaisiin kouluihin ja halukkaita kouluja ilmoittautui mukaan toimintaan 1800. KiVa Koulun eräänä ominaispiirteenä koulukiusaamisen vähentämiseksi ja ennaltaehkäisemiseksi pidetään koko oppilasryhmään vaikuttamista ja jokaisen oppilaan vastuuta yhteisestä hyvinvoinnista. (KiVa Koulu.)

Iitin yläkoulussa vuosittain järjestettävät seitsemäsluokkalaisten ryhmäyttämispäivät ovat omalta osaltaan tärkeä tapahtuma oppilaiden keskinäisten suhteiden solmimiseen, ryhmän yhteisen päämäärän saavuttamiseen sekä koulukiusaamisen ennaltaehkäisemiseen. Näiden tavoitteiden saavuttamiseksi kutsuttiin koolle moniammatillinen työryhmä (yläkoulun rehtori, opinto-ohjaaja, kuraattori, seurakunnan nuorisotyöntekijät, terveydenhoitaja sekä me opiskelijat), joka alkoi suunnitella ryhmäyttämispäivien ohjelmaa.

Selkeyden vuoksi päätettiin, että sosionomiopiskelijat ja terveydenhoitajaopiskelijat tekevät erilliset opinnäytetyöt: terveydenhoitajat laatisivat raportin ryhmäyttämispäi-

vien suunnittelusta ja toteuttamisesta ja sosionomiopiskelijoiden puolestaan oli tarkoitus tehdä toiminnallinen opinnäytetyö sekä toimia yhtenä tärkeänä lenkkinä suunnitteluryhmässä ja mahdollisesti jopa suunnitella koko ryhmäyttämispäivien ohjelma.

Ryhmäyttämispäivien suunnitteluryhmä kokoontui keväällä 2008 muutaman kerran ja laati alustavan suunnitelman päivien ohjelmasta. Meille sosionomiopiskelijoille jäi tarkemman sisällön suunnittelu, jota työstimme kesän 2008 aikana. Loppukesästä, peruskoulutyön alkaessa esittelimme suunnitelman työryhmälle, joka kuitenkin päätti muuttaa ryhmäyttämispäivien sisältöä jonkin verran. Alkuperäisestä suunnittelmas-tamme poistettiin joitain kohtia ja niiden tilalle keksittiin muuta. Näin ollen koimme, ettei toiminnalliselle opinnäytetyölle ehkä olekaan tilausta. Opinnäytetyömme ohjaaja antoi vinkin, että toiminnallisen opinnäytetyön sijaan tutkisimmekin jonkin tietyn luokan ryhmäytymistä sekä sitä, millainen vaikutus luokan ryhmähenkeen yhteisellä ryhmäyttämispäivällä voi olla. Ohjaajan ehdotus vaikutti meistä jopa mielenkiintoisemmalta kuin alkuperäinen suunnitelma, joten ryhdyimme suunnittelemaan työtä uudelleen.

Yläkoulun rehtori ehdotti tutkimuskohteeksi yhtä kuudesta seitsemänsistä luokista. Lukukauden 2008–2009 aikana pyysimme yläkoulun rehtorin ehdottaman luokan oppilaita laatimaan kirjoitelman sekä syys - että kevätlukukauden alkupuolella. Kirjoitelmissa jokainen oppilas pohti omaa rooliaan luokassa sekä sitä, millainen luokkahenki luokassa vallitsee ja onko luokassa esiintynyt esimerkiksi kiusaamista tai syrjintää. Lisäksi pyysimme oppilaita tuomaan esille mahdolliset luokassa tapahtuneet muutokset.

Opinnäytetyöprosessin aikana opinnäytetyöparini elämäntilanteessa tapahtui muutoksia, jotka vaikuttivat myös opinnäytetyön valmistumisaikatauluun. Näin ollen päätimme jakaa opinnäytetyömme kahdeksi erilliseksi työksi. Tässä tutkimuksessa tutkitaan luokassa lukukauden aikana tapahtuneita muutoksia sekä ryhmäyttämispäivän mahdollisia vaikutuksia luokan ryhmäytymiseen. Toisen tutkimuksen tarkoituksena on tutkia ryhmäyttämispäivän mahdollisia vaikutuksia koulukiusaamiseen ja sen ennaltaehkäisyyn.

2 NUORUUS

Jokaisella on varmasti omakohtainen ajatus ja kokemus siitä, millaista on olla nuori. Joku voi muistella nuoruutta onnellisena aikana ja suurena seikkailuna, kun taas joku toinen muistaa sen vaikeina kriiseinä tai ehkä aikana, jolloin oli ujoimmillaan. Nuoruutta voidaankin pitää erityisenä elämänvaiheena, jonka pituus voi vaihdella sekä yksilöittäin että kulttuureittain. (Aaltonen, Ojanen, Vihunen & Vilén 2003, 13.)

Nuoruutta voidaan siis lähestyä monista eri näkökulmista ja sitä voidaan selittää monin eri tavoin. Useimmiten nuoruus kuitenkin määritellään siirtymävaiheeksi aikuisuuteen. Nuoruutta ei kuitenkaan tule pitää minään välitavoitteena, vaan se on elämänvaihe, jonka aikana nuori kasvaa niin fyysisesti, psyykkisesti kuin sosiaalisestikin. (Aaltonen, Ojanen, Vihunen & Vilén 2003, 13–14.)

Nuoruuteen ja nuoren kehitykseen liittyvät asiat onkin tärkeää tuntea ja oivaltaa sekä nuorista puhuttaessa että heidän kanssaan työskenneltäessä. Näin aikuisen on helpompi myös ymmärtää, mitä nuoressa kulloinkin tapahtuu ja millaista tukea tai sisältöä hän milloinkin elämäänsä kaipaa. (Jarasto & Sinervo, 1999, 29.)

2.1 Nuoruuden vaiheet

Nuoruutta on vaikea määritellä mihinkään tiettyyn ikään kuuluvaksi, koska jokainen nuori kehittyy omaa tahtiaan ja eri tavalla. Monissa nuoruutta käsittelevissä teoksissa nuoruus jaetaankin vain summittaisesti kolmeen eri vaiheeseen: varhaisnuoruuteen (n. 11–14 v), keskinuoruuteen (n. 15–18 v) ja myöhäisnuoruuteen (n. 19–25 v). (Aaltonen, Ojanen, Vihunen & Vilén 2003, 14.) Nuoruuteen kuuluu sekä vilkkaita, tasaisia että taantuvia kehityskausia, joilla jokaisella on oma tarkoituksensa (Jarasto & Sinervo, 1999, 31). Aikuiselle usein helpottava tieto onkin, että nuoruusikä on rajallista eikä kehityksellisesti pitkittynyttä nuoruutta ole olemassa (Aalberg & Siimes 2007, 67).

2.1.1 Varhaisnuoruus

Varhaisnuoruus on kytketty puberteettiin, joka on yleisen hyvinvoinnin lisääntyessä siirtynyt yhä aikaisemmaksi (Aalberg & Siimes 2007, 55; Jarasto & Sinervo 1999, 68). Joillakin murrosikä alkaakin jo alaluokilla, useimmilla viimeistään yläkoulun alussa (Lehtinen & Lehtinen 2003, 18). Usein nuoren kehossa tapahtuvat fyysiset

muutokset, hormonitoiminnan aktivoituminen ja koko kehon muuttuminen aiheuttavat levottomuutta ja kiihtymystä. Nuori voi kokea olonsa hämmentyneeksi, kun kokemukset omasta itsestä vaihtelevat nopeasti ja nuoresta voi myös tuntua, ettei keho ole oman itsen hallinnassa. Varhaisnuori onkin yleensä korostuneen tietoinen kehostaan ja sen rajoista. (Aalberg & Siimes 2007, 68–69; Lehtinen & Lehtinen 2003, 23; Rantanen 2000, 34.)

Vähitellen myös itsenäistymishaaveet alkavat saada yhä enemmän tilaa nuoren mielessä ja hän haluaa päästä irti vanhemmistaan. Kuitenkin usein tällainen eriytymisen tarve herättää myös halun palata riippuvuuteen, ja ajoittain nuori turvautuukin entiseen lapsenomaiseen käyttäytymismalliin ja tyydytyksen etsimiseen vanhemmilta. Nuoren suhde vanhempiin vaihtelee siis aaltomaisesti. Itsenäistymispyrkimyksien toteutumiseksi nuori tarvitsee kiistoja, joita hän voi provosoida hyvinkin arkipäiväisissä asioissa, ja vuorotellen molemmat vanhemmat koetaan esteeksi itsenäistymispyrkimyksissä. Nuori arvostelee vanhempiaan, kyseenalaistaa vanhempien asettamia sääntöjä ja määräyksiä sekä puolustaa hyvin tiukasti omia näkemyksiään. Yksilöllisyyttään korostamalla nuori eriytyy vanhemmistaan, etsii kaverinsa perheen ulkopuolelta, jättää kertomatta asioita ja alkaa pitää omia ajatuksiaan suojattuina. Seksuaalisuuteen liittyvät asiat alkavat vähitellen kiinnostaa molempia sukupuolia. (Aalberg & Siimes 2007, 68–69; Lehtinen & Lehtinen 2003, 23; Rantanen 2000, 34.)

Varhaisnuoruus on siis hyvin kuohuvaa aikaa: nuori kokee kehityksensä ainutlaatuisiksi eivätkä nuoren mielestä varsinkaan vanhemmat ymmärrä häntä. Toisaalta nuoren itsensä on vaikea ymmärtää myöskään omia ylläkkeitään ja tunteitaan sekä ärtyneisyyttä ja levottomuutta. Selviytyäkseen tästä nuoruuden vaiheesta nuori tarvitsee tuekseen toisia nuoria ja perheen ulkopuolisia aikuisia. Suotuisissa olosuhteissa nuori saa heiltä tarvitsemansa tuen ja pystyy omasta hämmennyksestään huolimatta nauttimaan omasta fyysisestä ja psyykkisestä kasvustaan. (Aalberg & Siimes 2007, 69; Rantanen 2000, 35.)

2.1.2 Keskinuoruus

Varsinaisessa nuoruusiässä nuori on saanut osittain jo hallintaansa varhaisnuoruuden yllykepaineen ja on alkanut sopeutua muuttuneeseen ruumiinkuvaansa. Tässä vaiheessa seksuaalisuuden kehitys on keskeistä – sekä nuoren oma seksuaalisuuden kehitys että sen vaikutus hänen ihmissuhteisiinsa. Aiemmin mieltä hämmentäneet seksuaaliset

yllykkeet alkavat vihdoinkin jäsentyä ja saada merkitystä. Ennen aikuisen seksuaalisuuden saavuttamista nuoren on kuitenkin vielä työstettävä lapsuuden seksuaaliset käsitteet, pelot ja uhat, ja tämä tapahtuu mielikuvien, itsetyydytyksen ja kokeilujen avulla. Nuoren mieleen voi nousta monia kysymyksiä, joissa toistuvat ajatukset siitä, kelpaako nuori sellaisena kuin on ja onko hän oikeanlainen. Ikätovereilla on suuri merkitys seksuaalisuuden rakentamisessa ja rakentumisessa. Seurustelusuhteiden avulla nuori vahvistaa omaa minuuttaan sekä sitä, kelpaako hän kehittyvänä naisena tai miehenä. (Aalberg & Siimes 2007, 69–70.) Seksuaaliselle kehitykselle on ominaista, että fyysinen puoli kulkee henkisen edellä (Lehtinen & Lehtinen 2003, 27).

Kun yllykepaine alkaa helpottaa, nuori muuttuu energiseksi ja aktiiviseksi. Nuori on kiinnostunut omasta seksuaalisuudestaan sekä utelias tietämään, millaisia kykyjä ja taitoja hän vielä voi löytää itses tään, millainen hänen ympäristönsä on ja miten hän itse voi vaikuttaa siihen. Keskinuoruuden aikana nuori etsii siis vielä omaa itseään ja minuuttaan erilaisten harrastusten ja roolikokeilujen myötä. Näin ollen hämmennyksestä varhaisnuoresta kuoriutuu aktiivinen, kantaa ottava sekä kykyjään etsivä ja käyttävä tyttö tai poika. (Aalberg & Siimes 2007, 70; Rantanen 2000, 35.)

2.1.3 Myöhäisnuoruus

Vaikka nuoruuden alku on kovin myrskyinen, usein se kuitenkin päättyy seesteisyyteen. Myöhäisnuoruus on jäsentymisvaihe, jossa aiemmat kokemukset vähitellen hahmottuvat kokonaisuudeksi naisena tai miehenä olemisesta: minä lujittuu ja nuoren kokonaispersoonallisuus eheytyy. Vanhemmista irrottautuminen on jo edennyt niin pitkälle, että nuori pitää vanhempiaan tasavertaisina sekä tarkastelee heitä neutraalisti pyrkien ymmärtämään heidän reaktioitaan ja elämänkaarta. (Aalberg & Siimes 2007, 71; Rantanen 2000, 35.)

Tässä vaiheessa nuoren kyky empatiaan lisääntyy ja aiemmat itkeskeiset valinnat korvautuvat myötäelämiseen perustuvilla kaveri- ja seurustelusuhteilla: nuori alkaa ottaa muita huomioon, kykenee tekemään kompromisseja ja antamaan periksi tai siirtää omia halujaan. Lisäksi hän kykenee emotionaaliseen läheisyyteen ja arvostaa sekä omaa että toisten yksityisyyttä. Myöhäisnuoruuteen kuuluvat myös monet valinnat, jotka vaikuttavat tulevaan aikuisuuteen ja nuoresta tulee vastuullinen yhteiskunnan jäsen. (Aalberg & Siimes 2007, 71; Jarasto & Sinervo 1999, 57–58.)

2.2 Nuoren psyykkinen kehitys

Nuoren psyykkinen kehitys perustuu pitkälti aivojen kehitykseen. Aluksi nuori on konkreettisen ajattelun tasolla, mutta vähitellen ajattelu kehittyy kohti aikuisen abstraktia ajattelua. (Lehtinen, & Lehtinen 2007, 22.) Nuoruusiässä persoonallisuusrakenteet järjestäytyvätkin uudelleen ja näin ollen vakiinnuttavat paikkansa. Nuoren psyykkinen kasvu on voimakasta kehittymistä ja samanaikaista ajoittaista psyykkisten toimintojen taantumista. Näiden taantumien myötä lapsuuden aikaiset toiveet, niiden onnistuneet ja epäonnistuneet ratkaisut sekä lapsuuden aikana koetut traumat tulevat uudelleen työstettäväksi. (Aalberg & Siimes 2007, 67.)

Kasvaessaan ja kehittyessään nuori joutuu kohtaamaan joitakin kehityksellisiä tehtäviä. Nuoruuden kehityksellisenä päämääränä onkin saavuttaa itse hankittu autonomia. Tämän autonomian saavuttaakseen nuoren on itse ratkaistava ikäkauteen kuuluvat kehitykselliset tehtävät, joita ovat:

1. irrottautuminen lapsuuden vanhemmista, heidän tarjoamastaan tyydytyksestä ja heihin kohdistuneista toiveista sekä vanhempien löytäminen uudelleen aikuisemmalla tasolla,
2. murrosiän johdosta muuttuvan ruumiinkuvan, seksuaalisuuden ja seksuaalisen identiteetin jäsentäminen sekä
3. ikätovereiden apuun turvautuminen nuoruusiän kasvun ja kehityksen aikana. (Aalberg & Siimes 2007, 67–68; Ekebom, Helin & Tulusto 2000, 114.)

Nuoruusiässä pyritään siis ottamaan oma keho hallintaan sekä hallitsemaan sisäiset yllykkeet. Lisäksi nuori opettelee seksuaalisuutta naisena tai miehenä sekä itsenäistyy. Nämä kehitystapahtumat edellyttävät, että nuori irrottautuu vanhemmistaan ja korvaa vähitellen vanhemmat ikätovereillaan. (Aalberg & Siimes 2007, 68.)

3 KOULUYMPÄRISTÖ

Meillä Suomessa oppivelvollisuus alkaa sinä vuonna, kun lapsi täyttää seitsemän vuotta, ja jatkuu siihen asti, kunnes peruskoulun oppimäärä on saavutettu tai oppivelvollisuuden alkamisesta on kulunut kymmenen vuotta. Peruskoulu on yhdeksänvuoti-

nen kokonaisuus ja se jakaantuu kuusivuotiseen alakouluun ja kolmivuotiseen yläkouluun. (Aaltonen, Ojanen, Vihunen & Vilén 2003, 226.)

Vahvimmin peruskoulujen toimintaa ohjaava normi on perusopetusta koskeva lainsäädäntö. Perusopetuslaissa määritellään perusopetuksen tavoitteiksi oppilaan kasvun tukeminen ihmisyyteen sekä eettisesti vastuulliseksi yhteiskunnan jäseneksi. Lisäksi opetuksen tulee edistää sivistystä ja tasa-arvoisuutta yhteiskunnassa, ja opetuksen tavoitteena on turvata yhdenvertaisuus maan eri osien välillä. (Rautiainen 2005, 8.)

Peruskoulu on siis toimintaympäristö, jossa lähes kaikki jokaisen ikäpolven lapset ja nuoret toimivat ja työskentelevät. Peruskoululla onkin hyvin vahvat edellytykset toimia ja osallistua lapsen ja nuoren kasvuun ja kehitykseen varsinaisen opetuksen lisäksi. Kouluilla on myös melko hyvät mahdollisuudet puuttua oppilaiden syrjäytymisketjuun ja olla tukemassa oppilaita ja heidän perheitään. (Rautiainen 2005, 120.)

Koulu on keskeinen yhteiskunnallinen laitos nuorten ihmisten elämässä aina lapseudesta varhaisaikuisuuteen saakka. Näin ollen ei voi olla aivan samantekevää, mitä nuorille tapahtuu niiden vuosien aikana ja mitä he saavat koulusta eväiksi elämänsä matkalle. (Lämsä 2009, 33.)

3.1 Yläkouluun siirtyminen

Yläkouluun siirtyminen on nuorelle aina iso muutos, jota aikuiset eivät oikein ymmärrä. Alakouluajan päättymisen merkitsee nuorelle yleensä varsinaisen lapsuuden loppumista ja jos se pelkästään on melkoinen tunne-elämän ja sisäisen kasvun haaste. (Jarasto & Sinervo 1999, 154.) Seitsemäsluokkalaisen elämässä tapahtuu suuria muutoksia. Kun varhaisnuori alakoulusta lähtiessään jättää taakseen tutun koulun ja luokanopettajan, jää samalla taakse myös opettajan huolehtiminen oppilaan asioista ja säännöllinen yhteydenpito kotiin. Nuori voi kokea siirtymisen alakoulusta yläkouluun jännittävänä, vastuuta lisäävänä, vaikeana ja rankempana, koska yläkoulussa hän joutuu ottamaan enemmän vastuuta ja olemaan itse aktiivinen toimija. (Lehtinen, & Lehtinen 2007, 9.)

Uuteen kouluun siirryttäessä moni asia muuttuu: uudessa koulurakennuksessa liikkuminen voi olla hankalaa ja uusien kaverisuhteiden solmiminen haastavaa. Yläluokilla ihmissuhdekirjo yleensä kasvaa ja laajenee. Samanaikaisesti nuoren etsiessä omaa

paikkaansa ja rooliaan uudessa luokassa, nuori kohtaa myös monia uusia aikuisia. Jokaisella opettajalla on oma persoonallinen tyylinsä lähestyä oppilaitaan, opettaa sekä ohjata oppimista. Onkin sanottu, ettei opettaja voi valita oppilaitaan eikä oppilaat opettajaansa eikä kaikista voi aina pitää. Kuitenkin kaikkien kanssa on tultava toimeen. (Lehtinen, & Lehtinen 2007, 10.)

3.2 Yhteisöllisyyden tukeminen

Yhteisöllisyydellä tarkoitetaan tietyn yhteisön tietynlaisia myönteisiä ominaisuuksia, joiden ansiosta kuuluminen yhteisöön ja toimiminen siinä koetaan mieleiseksi. Tällaisessa yhteisöllisessä toiminnassa yhteisön jäsenet vaikuttavat toinen toisiinsa myönteisellä tavalla. Se luo turvallisuutta ja vapauttaa ihmiset toimimaan omana itsenään sekä ilmaisemaan mielipiteitään ja näkemyksiään rehellisesti. Yhteisöllisyys siis mahdollistaa sen, että jokainen yhteisön jäsen voi kokea olevansa osallinen ja kykenee vaikuttamaan siihen, mitä ympärillä tapahtuu. Näin ollen sellainen yhteisö, jossa useimmilla jäsenillä on aktiivinen vaikuttajan rooli ja jossa jäsenet saavat äänensä kuuluville, koetaan myönteisenä. (Rautiainen 2005, 15.)

Nuorten yhteisöjä ovat koululuokkien ohella erilaiset harrastuspiirit ja nuorisokulttuurit. Nuoret kokevatkin hyvin tärkeänä yhteisöllisyyden ja yksilö jopa tarvitsee terveen yhteisön tukemaan kasvua ja toisaalta myös antamaan kasvulle tilaa. Yhteisöillä onkin suuri kasvatuksellinen voima, kunhan sen keinot käyttää voimaa ovat terveitä ja kasvua tukevia. (Rautiainen 2005, 16.)

Koulua on perinteisesti pidetty vankkana opetuksen linnakkeena, jossa opetusta lisäimällä ja tehostamalla oppilaiden ongelmat ratkeavat. Joskus näin tapahtuukin, mutta yhteiskunnassamme on myös jouduttu arvioimaan uudelleen kasvatus- ja oppimiskäsitteitä. Kouluissa onkin pyritty kehittämään suunnitelmallisesti ja pitkäjänteisesti monimuotoisia opetusjärjestelyjä, koska oppilaiden oppimiseen vaikuttavat niin monet tekijät. (Rautiainen 2005, 120.)

Joissakin suomalaisissa kouluissa yhteisöllisyyden tukemiseen on pyritty panostamaan. Esimerkiksi pienessä Enon 130 oppilaan koulussa seitsemäsluokkalaisten ryhmäytymisestä on tullut olennainen osa tukioppilastoimintaa ja toiminnassa ovat myös luokanvalvojat olleet innokkaina mukana. Enossa oppilaiden ryhmäyttäminen aloitetaan jo kuudennen luokan keväällä ja sitä jatketaan koko yläkouluajan. Koulussa on

otettu käyttöön myös yhdeksäsluokkalaisten uudelleen ryhmäyttäminen, jonka avulla on haluttu ennen kaikkea puuttua koulukiusaamiseen. (Enon koulu on vuoden tukioppilaskoulu.)

Myöskään Tampereella, Etelä-Hervannan koulussa seitsemäsluokkalaiset eivät tutustu toisiinsa ensimmäistä kertaa syksyllä koulun alkaessa, vaan heidänkin ryhmäyttäminen on aloitettu jo kuudennella luokalla. Etelä-Hervannan koululle onkin myönnetty Nuorten akatemian ja Neste Oilin tunnustus ansiokkaasta yläkouluun siirtyvien nuorten tukemisesta. Etelä-Hervannan koulussa ryhmäyttämisen päävastuu on luokanvalvojalla, joka voi omalla toiminnallaan vaikuttaa myös siihen, saavatko oppilaat ilmaista tunteitaan luokassa ja luottavatko oppilaat toisiinsa. Yhdessä luokan kanssa luokanvalvoja laatii luokalleen pelisäännöt, joiden noudattamiseen kaikki sitoutuvat. Etelä-Hervannan koulussa uskotaankin, että ryhmäyttämistoiminta vähentää koulukiusaamista ja parantaa oppimistuloksia. (Hyvillä mielin seiskalle.)

Molemmissa esimerkkikouluissa on siis luokan ilmapiiriin ja ryhmähenkeen kiinnitetty erityistä huomiota koko yläkoulun ajan. Tärkein tuki tässä herkässä elämänvaiheessa olevalle nuorelle on turvallinen sosiaalinen ympäristö, jossa sosiaalisten suhteiden solmiminen ja tunne ryhmään kuulumisesta tukevat omalta osaltaan nuoren kasvua ja kehitystä.

Yhteisöllisyyttä tukevan ryhmätoiminnan avulla nuoren arkea voidaan siis tukea ja hänelle voidaan antaa voimaa jaksaa. Lisäksi ryhmätoiminta auttaa nuorta sitoutumaan ympäristöönsä ja etenkin syrjäytymisuhan alla olevalle siitä voi olla suurta hyötyä mielekkään tekemisen, itsenäistymisen ja vastuullisuuden harjoittamisen myötä. Koulumaailmassa osallistumalla ryhmän toimintaan nuori joutuu suhteuttamaan itseään ympäristöönsä; tietoisuus itsestä ja ympäröivästä maailmasta lisääntyy, ja ryhmässä nuori lisää itsetuntemustaan. Hän tulee tietoiseksi omista tavoistaan ryhmän jäsenenä sekä oppii havaitsemaan, ajattelemaan, tuntemaan ja kommunikoidaan. Yhteöllisen toiminnan tavoite ei siis ole ryhmän jäsenten tasapäästäminen vaan sen jäsenten yksilöllisyyden kehittäminen. (Rautilainen 2005, 28.)

3.3 Koulussa viihtyminen

Viime vuosikymmeninä on alettu tutkia kouluviihtyvyyttä. Tutkimusten pohjalta on karkeasti voitu todeta, että enemmistö koululaisista viihtyy koulussa hyvin ja vain

pieni vähemmistö ei viihdy lainkaan. Mitä ylemmälle luokalle tullaan, sitä enemmän kouluviihtyvyyds heikkenee. Tyttöjen on todettu viihtyvän koulussa poikia paremmin. Viihtymisen uskotaan vaikuttavan koulumenestykseen ja oppilaiden tyytyväisyyteen. (Aaltonen, Ojanen, Vihunen & Vilén 2003, 230–231.)

Kuten tutkimukset osoittavat, koulussa viihtyminen ei siis ole kaikille itsestäänselvyys. Nuoruus ja sen aikaiset muutokset voivatkin tuoda mukanaan myös joitakin kielteisiä asioita, kuten väliaikaisia vaikeuksia koulussa. Nuori ei aina jaksaa kunnolla keskittyä ja välillä tuntuu, ettei mikään huvita. Usein koulu ja sen auktoriteetit joutuvat nuoren uhmakkaan ja vastarintaisen käytöksen kohteiksi. Joskus myös koulusta pannaaminen voi lisääntyä yläkouluun siirryttyä ja siihen on puututtava riittävän varhain. Aikuisten tulee kuitenkin muistaa, että erilaiset sosiaaliset kokeilut kuuluvat nuoren kehitykseen ja oman minän etsintään. (Jarasto & Sinervo 1999, 156–157.)

3.3.1 Koulukiusaaminen

Koulussa viihtymättömyys ei kuitenkaan ole aina nuoresta tai hänen sen hetkisestä kehityksellisestä tehtävästään johtuva. Joskus jonkin nuoren kohdalla todelliseksi painajaiseksi voikin muodostua muista oppilaista johtuva viihtymättömyys. Eräs tällainen valitettavan yleinen ilmiö on koulukiusaaminen. Koulukiusaamisella tarkoitetaan, että yhteen ja samaan oppilaaseen kohdistuu toistuvasti tahallisen vihamielistä käyttäytymistä (joko henkistä tai fyysistä). Lisäksi koulukiusaamiselle on ominaista epätasaväkisyys – kiusaaja on aina jotenkin kiusattua vahvempi. Kiusaaminen on siis vallan tai voiman väärinkäyttöä. (Salmivalli 2003, 11.)

Vaikka koulukiusaamisen sanotaan olevan tavallisinta alaluokilla, esiintyy sitä myös yläkoulun puolella. Yläkoulussa poikia kiusataan enemmän kuin tyttöjä ja poikien kiusaaminen on myös suoraviivaisempaa: heitä tönitään, tuupitaan ja haukutaan. Tytöt taas kiusaavat enemmän epäsuorasti syrjimällä kiusattua ja puhumalla pahaa takana-päin. Valitettavasti aikuiset eivät aina huomaa kiusaamista eivätkä kiusaamisen uhrit kerro tapahtuneesta koulussa. (Ekebom, Helin & Tulusto 2000, 103.)

Kiusaamista voidaan pitää aina myös kehityksellisenä riskinä sekä kiusatulle että kiusaajalle, ja sillä voi olla hyvinkin kauaskantoisia vaikutuksia myöhempään elämään (Lämsä 2009, 72). Kiusaaminen ei nimittäin ole yleensä mikään ohimenevä tapahtuma, vaan pysyvä tilanne, joka monien kiusattujen kohdalla jatkuu kouluvuodesta toi-

seen. Kiusaamisen välittömiä vaikutuksia onkin tutkittu jonkin verran ja tutkimuksissa on todettu kiusatuksi joutumisen olevan yhteydessä mm. yleiseen ahdistuneisuuteen, sosiaaliseen ahdistuneisuuteen, huonoon itsetuntoon sekä kielteiseen minäkuvaan, yksinäisyyteen, itsetuhoajatuksiin ja masentuneisuuteen. Kiusaamisen aikuisuuteen asti ulottuvia pitkäaikaisvaikutuksia on myös tutkittu ja niihin on todettu vaikuttavan suuresti esimerkiksi kouluajan muiden toverisuhteiden laatu; positiivisten toverisuhteiden vähäisyys ja ryhmän ulkopuolelle jääminen olivat lisänneet kielteisesti värittyneitä kouluajan kokemuksia. (Salmivalli 2003, 19–22.)

Joissakin tapauksissa kiusaaminen saattaa loppua spontaanisti ja osa kiusatuista pääsee roolistaan vuosien myötä: kasvupyrähdys, uudet kokemukset ja vahvuus sekä itsetunnon parantuminen voivat katkaista kiusaamisen. Myös kiusattujen keinot selvittää kiusaamistilanteista kehittyvät iän karttuessa. Nuoret lapset saattavat itkeä kiusaamistilanteessa, kun taas iän myötä kiusaajan huomiotta jättäminen tulee tavallisimmaksi selviytymiskeinoksi. Yleensä kiusaamisen saakin helpommin loppumaan se, että kiusattu ei provosoidu vaan kykenee olemaan ikään kuin ei välittäisi kiusaamisesta kuin se, että kiusattu osoittaisi olevansa haavoittuva tai käyttäytyisi aggressiivisesti kiusaajaa kohtaan. (Salmivalli 2003, 23.)

3.3.2 KiVa Koulu -ohjelma

Kuten johdannossa jo mainittiin, on Suomessa alettu yliopistotasolla suunnitella ja kehittää koulukiusaamista ennaltaehkäisevää ja vähentävää toimenpideohjelmaa, KiVa Koulu -ohjelmaa. Ohjelman nimelle ”KiVa Koulu” on kaksi määritelmää, jotka molemmat kertovat ohjelman päämääristä: Kiusaamisen Vastainen ja Kiusaamista Vastustava. Ohjelmaa on kehitetty niin, että siitä on tullut suomalaisissa kouluissa valtakunnallisesti käytettävä ohjelma, johon halukkaat koulut voivat ilmoittautua mukaan. Hyväksytyille kouluille on olemassa yleisiä ja kohdennettuja toimenpiteitä, joihin ohjelman myötä ryhdytään. Yleisiä toimenpiteitä ovat koulun oman tilanteen kartoitus, oppituntien teemoitus ohjelman mukaisesti, virtuaalisen oppimisympäristön käyttäminen, ohjelman symbolien (julisteet, välituntivalvojen huomioliivit) tutuksi tekeminen sekä vanhempien tiedottaminen. Kohdennetut toimenpiteet, kuten kiusaamisen selvittelykeskustelut sen sijaan otetaan käyttöön mahdollisen kiusaamistapauksen tullessa ilmi. Ohjelmaan sitoutuneessa koulussa valitaan henkilökunnasta vähintään kolmen aikuisen KiVa -tiimi, jonka ensisijainen tehtävä on esille tulevien kiusaamistapauksien

selvittäminen. KiVa Koulu -ohjelmaan liittyvien oppituntien keskeisiä tavoitteita on herättää oppilaiden tietoisuus kiusaamisesta, lisätä empatiaa kiusattuja kohtaan, tarjota turvallisia keinoja tukea ja auttaa kiusattuja sekä motivoida muuttamaan omaa toimintaa. (KiVa Koulu.)

Vaikka ohjelma on vasta ollut kokeiluasteella, on jo voitu huomata sen positiivisia vaikutuksia koululuokissa. Kokeilukouluissa sekä kiusatuksi joutuminen että toisten kiusaaminen oli vähentynyt merkittävästi. Lisäksi kiusattua tukevien oppilaiden määrän oli havaittu lisääntyvän sekä kiusaajien määrän vähenevän. Myös oppilaiden luottamus opettajien kykyyn vähentää kiusaamista oli kasvanut. Opettajat itse kokivat tietävänsä kiusaamisesta huomattavasti enemmän ja pystyvänsä vaikuttamaan siihen tehokkaammin kuin aiemmin. Luokkien ilmapiirien oli myös havaittu parantuneen sekä koulumotivaation lisääntyneen. (KiVa Koulu.)

4 JOUKOSTA RYHMÄKSI

Ryhmällä tarkoitetaan melko pientä määrää ihmisiä, jotka ovat keskinäisessä vuorovaikutuksessa ja mieltävät itsensä ryhmän jäseniksi. Ryhmällä on yleensä jonkinlainen me-henki eli tunne ryhmään kuulumisesta. Lisäksi ryhmän jäsenillä voi olla jokin yhteinen tavoite tai tarkoitus ja heidän toimintaansa ohjaavat yhteisesti jaetut normit. (Salmivalli 1999, 11.)

4.1 Ryhmän vaiheet

Sosiaalipsykologit ovat tutkineet ryhmien muotoutumista, ja niiden kehittymisestä onkin esitetty erilaisia teorioita. Tavallisimmin ryhmän ja sen yhteistoiminnan kehityskaaresta voidaan erottaa neljä pääasiallista vaihetta:

Muotoutumisvaihe: Ryhmän jäsenet tunnustelevat ilmapiiriä, tutustuvat toisiinsa sekä selvittelevät ryhmän tehtäviä, sääntöjä ja menettelytapoja. Lisäksi ryhmä etsii rajojaan ja jäsenet saattavat olla vielä epävarmoja omasta roolistaan ryhmässä. Ryhmän toiminta on vielä vakiintumatonta, eivätkä yhteiset normit ole vielä muotoutuneet. Jäsenten välinen vuorovaikutus on vielä muodollista.

Kuohunta- eli konfliktivaihe: Yhteiset päämäärät alkavat vähitellen selkiintyä ja ryhmän yhteenkuuluvuuden tunne kasvaa, kuitenkin ryhmässä saattaa myös syntyä risti-

riitoja. Ryhmän jäsenten persoonalliset luonteenpiirteet alkavat erottua ja aikaisempi muodollisuus väistyy vähitellen. Ryhmäläisten rohkeus esittää omia ajatuksia kasvaa. Ryhmä etsii sisäistä hierarkiaansa, ja konfliktit yksittäisten jäsenten tai ryhmän sisälle muodostuneiden klikkien välillä ovat mahdollisia. Jos ryhmä ei onnistu ratkaisemaan sisäisiä ristiriitojaan, voi se hajaantua tai muuttua kyvyttömäksi suorittamaan tehtäväänsä.

Harmonian vaihe: Ryhmän toimintamallit alkavat selkiytyä ja vakiintua. Ryhmä kykenee jo luomaan yhteisiä normeja toiminnalleen ja toiminnassa korostuvat samanmielisyys ja yhteistoiminnallisuus. Harmoninen ryhmä on kiinteä ja yhteistyökykyinen, ja se pyrkii itse ratkaisemaan mahdolliset ristiriidat.

Yhteisen toiminnan vaihe: Ryhmän yhteistyö on parhaimmillaan. Ilmapiiri ryhmässä on vapautunut, vuorovaikutus selkiytynyt ja jäsenten asema ryhmässä vakiintunut. Aiemmat ristiriidat on ratkaistu ja energia suunnataan varsinaisen tehtävän suorittamiseen. Ryhmän toiminta on joustavaa ja viestintä avointa, joten kielteisten tunteiden ilmaiseminen sekä erimielisyydet ovat sallittuja. Ryhmän jäsenet ovat asettaneet ryhmän edun oman etunsa edelle ja pyrkivät parhaaseen mahdolliseen lopputulokseen. (Pennington 2005, 72–73; Ryhmän synty ja kehitys.)

Joskus mukaan liitetään vielä viides eli *päätösvaihe*, jossa ryhmä joko lopettaa työnsä sen valmistuttua tai hajooa ennen aikojaan eikä tehtävän suorittamista näin ollen voida enää jatkaa. Mikäli ryhmä on toiminut hyvin yhdessä ja siitä on muodostunut kiinteä kokonaisuus, on ryhmän yksilöjäsenten yleensä vaikea luopua ryhmästä. Joskus yksilöt voivatkin jatkaa kokoontumista epävirallisesti, koska he kokevat yhdessäolon palkitsevaksi. (Pennington 2005, 73–74.)

4.2 Roolit ryhmässä

Ryhmäilmiötä tutkittaessa tulevat väistämättä vastaan myös ryhmän sisäiset roolit. Ryhmässä roolit ovat yhdistelmiä yksilön sosiaalisesta ja persoonallisesta roolitasosta. Kun toisilleen vieraat ihmiset kokoontuvat yhteen ja muodostavat ryhmän, nousee aluksi esiin niitä rooleja, joissa henkilöt ovat aiemmin onnistuneet ja tulleet hyväksytyiksi. Kun ryhmän turvallisuus kasvaa ja ryhmä alkaa muotoutua, roolit muuttuvat, tulevat joustavammiksi sekä persoonallisemmiksi. Eri henkilöiden roolit muodostavat yleensä toisiaan täydentäviä vastaroolipareja. (Kopakkala 2005, 108.)

Yleensä uudessa koululuokassa vallitsee aluksi eräänlainen roolityhjiö kunnes jokainen ryhmän jäsen on löytänyt oman paikkansa ja roolinsa. Joskus oppilas voi itse hakeutua tietynlaiseen asemaan luokassa tai sitten muut ajavat hänet siihen. Koululuokan ryhmäroolit muotoutuvat asteittain luokan sisäisessä sosiaalisessa vuorovaikutuksessa. Luokassa esiintyviä rooleja ovat johtaja, myötäilijä ja syrjässä olija. Vaikka opettaja onkin luokan kiistaton auktoriteetti, löytyy luokasta myös yleensä joku oppilas, joka alkaa havitella johtajan asemaa. *Johtajuus* voi jakaantua erilaisiin tyyppeihin: aito johtaja on ylivoimainen kaikilla alueilla ja nauttii arvonantoa, tilapäisjohtaja vaikuttaa harvoin suurimpaan osaan luokkaa, ja valtiaan vaikutusvalta puolestaan perustuu alistamiseen. *Myötäilijät* ovat henkilöitä, jotka ovat mukana luokan yhteisissä toimissa, mutta joiden vaikutusvalta on vain osittaista. Myötäilijöistä apuri on aktiivinen ja oma-aloitteinen, mutta ei kuitenkaan itsenäisesti kykene vaikuttamaan yhteisöön. Suosikki puolestaan on henkilö, jonka asema perustuu suuren kaverijoukon osoittamaan ystävyyteen ja sortaja taas joko yksin tai muutaman toverinsa kanssa kiusaa joi-takin luokan oppilaista. *Syrjässä olijat* jakautuvat eristyjiin, jotka pysyttelevät oma-aloitteisesti erossa yhteisistä toimista, sivuutettuihin, jotka eivät pyrkimyksistään huolimatta pääse mukaan yhteisiin toimiin sekä torjuttuihin, joita muut ryhmän jäsenet torjuvat seurastaan. (Pitkänen & Pyrhönen 2002.)

4.3 Ryhmäytyminen ja ryhmäyttäminen

Ryhmäytyminen liittyy ryhmän syntyprosessiin, ja yleensä se on melko pitkäkestoinen tapahtumaketju (Ryhmän synty ja kehitys). Ryhmäytymisen avulla ihmiset saavat yhteyden toisiinsa ja sen edellytyksiä ovatkin yhteinen tavoite, halu yhteistyöhön, kulttuuri ja tunne yhteenkuuluvuudesta. Ryhmäytymistä tarvitaan, jotta ryhmän olisi mahdollista saavuttaa tavoitteitaan ja jotta ryhmän toiminta olisi sujuvaa ja auttaisi myös sen yksilöitä. Onnistuneessa ryhmäytymisprosessissa epämääräinen joukko ihmisiä tulee yhdeksi säilyttäen samalla yksilöllisyytensä. (Elä! – työkalupakki vertaisryhmien ohjaajille.)

Ryhmäyttämällä puolestaan tarkoitetaan erilaisiin toiminnallisiin tehtäviin perustuvaa prosessia, jonka avulla esimerkiksi ryhmän turvallisuutta kasvatetaan vaiheittain (Aalto 2000, 69). Lisäksi ryhmäyttämisen avulla pyritään tietoisesti kehittämään ryhmän jäsenten keskinäistä tuntemista, luottamusta ja viestintäkykyä. Tavoitteena ryhmäyttämässä on tila, jossa avoin ajatusten ja tunteiden ilmaisu on mahdollista. Ryh-

mäyttämisen menetelmiä ovat ryhmiin jakaminen, tutustumisharjoitukset, sääntöjen rakentaminen, yhteistoimintaharjoitukset, luottamusharjoitukset, leikit, retket ja seikkailutoiminta. (Ryhmäyttäminen.)

Runsas määrä ryhmäyttämiseen tähtäviä harjoituksia löytyy muun muassa Mikko Aallon (2000) kirjoittamasta ”Ryppäästä ryhmäksi” -kirjasta sekä Eija Leskisen (2009) teoksesta ”Ryhmä toimimaan! Vinkkejä tutustumiseen, oppimiseen ja yhteistyöhön”. Lisäksi esimerkiksi hakusanalla ”ryhmäyttämisharjoitukset” löytyy Internetistä monia käyttökelpoisia harjoituksia kaiken ikäisille ryhmäytettävälle joukoille.

4.4 Toimiva ryhmä koululuokassa

Toimivan ryhmän kannalta on aina tärkeää ryhmän turvallisuus. Ryhmän turvallisuudella tarkoitetaan usein yksilön tai ryhmän tilaa, jossa on mahdollisimman vähän sellaisia ihmisen minuutta uhkaavia tekijöitä, jotka voisivat synnyttää pelkoa, häpeää, syyllisyyttä tai arvottomuuden tunnetta. Ryhmän turvallisuus ei kuitenkaan ole pelkästään sitä, että uhkat ovat poissa, vaan myös selvää tietoisuutta hyväksytyksi tulemisesta. Turvallisuus ryhmässä syntyy yleensä viidestä osatekijästä: luottamuksesta, hyväksynnästä, avoimuudesta, tuen antamisesta ja sitoutumisesta. Kun ryhmän jäsen tuntee olonsa turvalliseksi, vahvistuu hänen itsetuntonsa ja hän uskaltaa alkaa ajatella myös muiden parasta. (Aalto 2000, 15–17.)

Vaikka oppilaita käsitellään koulumaailmassa usein luokittain, on luokka itsessään tavallisesti kuitenkin aivan liian suuri ryhmä toimiakseen yhtenäisesti tai ollakseen turvallinen kaikille. Opettajan toimista huolimatta luokkaan muodostuu aina erilaisia ryhmiä, ja joskus luokkaan voikin syntyä joko toivottua tai ei-toivottua ryhmäytymistä. Siksi mahdollisimman varhainen, aktiivinen ja pitkäkestoinen ryhmäyttäminen on yleensä kaikkein palkitsevinta niin oppilaille kuin opettajallekin. Parhaimmillaan sosiaaliset ongelmat vähenevät, oppiminen tehostuu ja kaikilla on hauskaa yhdessä. (Raina & Haapaniemi 2007, 71.)

Kun jokainen oppilas kuuluu johonkin pienempään ryhmään, on kaikilla turvallisempaa kuin suuryhmässä. Kukaan oppilas ei nimittäin pysty hallitsemaan suuren ryhmän (luokan) usein hyvinkin monimutkaista sosiaalista verkostoa. Turvallisuus onkin varmaan yksi kaikkein tärkeimmistä kouluviihtyvyyteen ja oppimiseen vaikuttavista tekijöistä. (Raina & Haapaniemi 2007, 71.)

Koululuokan opetellessa yhteistyötä, on hyödyllistä, että oppilasryhmät ovat yhdessä riittävän kauan. Pitkäkestoisessa ryhmässä syntyy erilaisia prosesseja, joiden avulla oppilaat saavat oikeanlaisia kokemuksia ryhmätilanteista: ongelmien ratkaisusta, johtajuudesta ja toisten ymmärtämisestä. Ei ole kovinkaan merkityksellistä, miten ryhmiä muodostetaan, sillä niissä esiintyy yleensä joka tapauksessa niille tyypillisiä ilmiöitä. Toimivien ryhmien löytyminen voikin kestää jopa kuukausia tai sitten ne toimivat alusta lähtien hyvin. (Raina & Haapaniemi 2007, 45, 47.)

5 TUTKIMUSONGELMAT

Tutkimuksella haluttiin selvittää, miten valittu luokallinen oppilaita on ryhmäytynyt: miten oppilaat itse kokevat luokkansa ryhmäytyneen ja millaisia muutoksia oppilaat ovat havainneet luokassaan ensimmäisen lukuvuoden aikana. Myös opettajan näkökulma luokan tilanteesta otettiin mukaan tutkimukseen.

Tutkimuksella haettiin vastauksia seuraaviin tutkimusongelmiin:

Miten luokka on ryhmäytynyt yläkoulun ensimmäisen lukuvuoden aikana?

- Miten luokkahenki on muuttunut?
- Mitä luokkahengen parantamiseksi on tehty?

6 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

Tutkimus suoritettiin lukukauden 2008–2009 aikana Iitin yläkoulussa, joka sijaitsee Iitin kunnassa, Kausalan taajamassa. Koulu antaa perusopetusta 7–9. luokkalaisille. Koulussa on oppilaita hieman yli 300 ja opettajia noin 30. Oppilaat tulevat Iitin yläkouluun koko kunnan alueelta sekä myös naapurikunnista. Iitin kunnan alueella sijaitsee nykyään viisi alakoulua, joista oppilaat siirtyvät yläkouluun. (Iitin kunta, Iitin yläkoulu.) Näin ollen jokaisella luokalla voi olla monista eri alakouluista tulleita oppilaita, ja se puolestaan asettaa haasteita koululle oppilaiden ryhmäyttämiseksi ja ryhmäytymiseksi.

Tutkimukseni kohteena oli rehtorin valitsema luokka Iitin yläkoulusta ja analysoitavien aineiden kirjoittamiseen osallistui sekä ensimmäisellä että toisella kerralla 19 oppi-

lasta. Aineiston keräämisessä käytetyt ohjeistukset oppilaille ja luokanvalvojalle suunnittelin yhdessä sosionomiopiskelija Hanna Palovaaran kanssa, ja Hanna tulee käyttämään samoja aineistoja myös omassa opinnäytetyössään myöhemmin.

Keräsimme tutkittavan aineiston oppilailta kahtena eri kertana: ensimmäinen kerta oli syksyllä 2008 ja toinen talvella 2009. Oppilaat kirjoittivat molemmat kirjoitelmansa opettajan ohjaamalla luokanvalvojan tunnilla, opettajan valvonnan alaisina. Oppilaat laativat kirjoitelmat omilla nimillään, jotta aineistojen tarkastelu olisi helpompaa ja jotta ne voitaisiin palauttaa myöhemmin takaisin oppilaille. Laadimme oppilaille kirjalliset ohjeet kirjoitelmien kirjoittamista varten. (Liite 2.)

Ensimmäiseen aineistoon pyysimme oppilaita kirjoittamaan kirjoitelman omasta luokastaan ja itsestään sen jäsenenä. Annoimme myös muutaman apukysymyksen, joiden avulla kirjoittaminen olisi helpompaa ja jokainen osaisi pohtia asioita hieman samansuuntaisesti. Kysyimme oppilailta, miten he tulevat toimeen muiden kanssa ja millainen luokkahenki luokassa vallitsee. Lisäksi pyysimme oppilaita pohtimaan, onko joku jäänyt ulkopuoliseksi luokassa. Lopuksi esitimme kysymyksen, miten jokainen voisi vaikuttaa omalla toiminnallaan oman luokan ryhmähenkeen.

Toisen aineiston ohjeistuksessa kehoitimme oppilaita lukemaan syksyllä laaditun kirjoitelman ja miettimään, onko jokin asia luokassa muuttunut: millainen tilanne luokassa sillä hetkellä on ja millainen ryhmähenki siellä vallitsee. Lisäksi kysyimme oppilailta, onko luokassa esiintynyt kiusaamista tai syrjimistä, johon olisi jouduttu puuttumaan. Oppilaille annettiin myös mahdollisuus kertoa taas itsestään luokan jäsenenä. Toisen aineiston kirjoitelmissa pyysimme oppilaita myös muistelemaan syksyllä järjestettyä ryhmäytämispäivää ja sen mahdollisia vaikutuksia luokkahenkeen.

Lisäksi pyysimme luokanvalvojalta vapaamuotoisia kommentteja liittyen luokkaan ja sen luokkahenkeen sekä luokassa mahdollisesti ilmenneisiin ongelmatilanteisiin. Pyydin vielä keväälläkin luokanvalvojaa kertomaan uudestaan luokasta ja sen tilanteesta lukukauden lopulla.

6.1 Tutkimusmenetelmä

Opinnäytetyössäni käytin kvalitatiivista eli laadullista tutkimusmenetelmää. Lähtökohtana laadullisessa tutkimuksessa on todellisen elämän kuvaaminen ja siinä pyritään

tutkimaan kohdetta mahdollisimman kokonaisvaltaisesti (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2000, 152).

Tutkimusmenetelmälle ominaista on, että jokainen tutkittava aineisto on tärkeää lopputuloksen kannalta. Siksi tutkija ei voi jättää huomioimatta mitään arvolähtökohtaa, sillä jokainen pienikin kohta muokkaa sitä, mitä ja miten tutkittavaa ilmiötä pyritään ymmärtämään. Näin ollen voidaan saada tulokseksi vain ehdollisia selityksiä johonkin tiettyyn aikaan ja paikkaan rajoittuen. Voidaankin todeta, että laadullisessa tutkimuksessa pyrkimyksenä on löytää tai paljastaa tosiasioita jo olemassa olevien väittämien sijaan. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2000, 152.) Tutkimuksessani olen käyttänyt siis laadullista tutkimusmenetelmää, koska sen avulla voidaan selvittää, millaisena luokan oppilaat näkevät oman luokkansa, millainen luokkahenki luokassa vallitsee ja mitä luokkahengen parantamiseksi voitaisiin oppilaiden mielestä tehdä.

Laadullisessa tutkimuksessa teoreettinen viitekehys määrää sen, millainen aineisto kannattaa kerätä ja millaista menetelmää sen analysoimiseksi tulee käyttää. Toisaalta myös aineiston luonne voi asettaa rajoja sille, millainen viitekehys tutkimukselle muotoutuu ja millaisia metodeja voi käyttää. Näin ollen teoreettisen viitekehysten ja sen kanssa sopusoinnussa olevan tutkimusmenetelmän valitseminen on tärkeä ratkaisu lopputuloksen kannalta. (Alasuutari 2001, 83.) Pysin tuomaan tutkimukseeni ajankohtaista ja luotettavaa teoreettista tietoa asioista, jotka liittyvät sekä nuoruuteen, yläkouluun siirtymiseen että ryhmäytymiseen.

Laadullisessa tutkimuksessa käsitellään laadullista aineistoa, jolla tarkoitetaan pelkistetyimmillään aineistoa, joka on tekstiä. Teksti voi olla joko tutkijasta riippuen tai riippumatta syntynyt. Aineistoa voivat siis olla esimerkiksi haastattelut, päiväkirjat, kirjeet tai äänimateriaali. (Eskola & Suoranta 2003, 15.) Tutkimuksessani käytetty aineisto oli oppilaiden itse tuottama kirjoitelma, jota ohjasi meidän sosionomiopiskelijoiden laatima tehtävänanto. Myös luokanvalvojan laatima kuvaus luokasta oli opettajan oma näkemys, joka toisaalta vastasi valmiisiin, avoimiin kysymyksiin ja toisaalta sisälsi myös opettajan omia ajatuksia luokasta. Olipa laadullisessa tutkimuksessa kyseessä millainen aineisto tahansa, on sille ominaista ilmaisullinen rikkaus, monitasoisuus ja kompleksisuus (Alasuutari 2001, 84). Nämä elementit olivatkin havaittavissa oppilaiden persoonallisissa ja monipuolisissa kirjoitelmissa.

6.2 Analysointi

Tutkimuksessa käytettäväksi laadullisen aineiston analyysitavaksi valitsin sisällönanalyysin. Se on perinteisen laadullisen tutkimuksen perusanalyysimenetelmä, jota voidaan luonnehtia sekä yksittäiseksi metodiksi että melko väljäksi teoreettiseksi kehykseksi, joka on liitettävissä erilaisiin analyysikokonaisuuksiin. Voidaan myös todeta, että useimmat eri nimillä kulkevat laadullisen tutkimuksen analyysimenetelmät perustuvat tavalla tai toisella sisällönanalyysiin. (Tuomi & Sarajärvi 2002, 93.)

Sisällönanalyysi on tekstianalyysia, jossa pyritään kuvaamaan tutkittavien dokumenttien sisältöä sanallisesti. Sisällönanalyysi sopii hyvin täysin strukturoimattoman aineiston analysoimiseen, kuten juuri oppilaiden kirjoittamien kirjoitelmien läpikäymiseen. Analyysitavalla pyritään saamaan tutkittavasta ilmiöstä tai asiasta kuvaus tiivistetyssä ja yleisessä muodossa. Tosin sisällönanalyysin avulla kerätty aineisto saadaan vain järjestetyksi johtopäätösten tekemistä varten. (Tuomi & Sarajärvi 2002, 105, 107.)

Sisällönanalyysia voidaan kuvata kolmivaiheiseksi prosessiksi, johon kuuluu 1) aineiston pelkistäminen, 2) aineiston ryhmittely ja 3) teoreettisten käsitteiden luominen. Pelkistäminen voi olla aineiston tiivistämistä tai pilkkomista osiin. Ryhmittelyssä aineiston alkuperäiset ilmaukset käydään tarkasti läpi ja niistä etsitään samankaltaisuuksia tai eroavaisuuksia. Samaa asiaa tarkoittavat käsitteet ryhmitellään ja nimetään niiden sisältöä kuvaavalla käsitteellä. Teoreettisten käsitteiden luominen puolestaan erotelee tutkimuksen kannalta olennaisen tiedon ja tämän valikoidun tiedon perusteella muodostetaan teoreettisia käsitteitä. (Tuomi & Sarajärvi 2002, 110–114.)

Käsittelimme ensin yhdessä työparini kanssa oppilaiden laatimia kirjoitelmia, mutta kun opinnäytetyö jaettiin kahtia, aloitin aineiden analysoinnin alusta, tyhjältä pöydältä. Ensin etsin kirjoitelmista samaan aihealueeseen liittyvät asiat ja alleviivasin ne tietyn värisellä kynällä, jotta minun olisi myöhemmin helpompi löytää ne tekstistä. Sitten keräsin alleviivatut asiat yhteen alkuperäisessä, oppilaiden kirjoittamassa muodossa ja jaottelin ne oman alaotsikon alle joko positiivisiin tai negatiivisiin ilmiöihin. Näiden selkeiden, tiettyihin teemoihin kuuluvien asioiden lisäksi poimin oppilaiden aineista heidän omia ajatuksiaan ja näkemyksiään, joita myöhemmin voisin mahdollisesti käyttää esimerkiksi otsikoinnissa tai muissa lainauksia vaativissa kohdissa. Lopuksi laadin kirjoitelmista poimittujen asioiden pohjalta analyttisen yhteenvedon.

Kun molemmat aineistot oli analysoitu, muodostin lopullisen käsityksen ilmiöstä ja siihen vaikuttavista asioista.

Pyrin tutkimuksessani pitämään mielessä sisällönanalyysiin liittyvät ominaispiirteet sekä laatimaan lopulta kattavan kuvaksen ilmiöstä. Sisällönanalyysille ominaista onkin, että siinä yhdistellään käsitteitä ja näin lopulta saadaan vastaus tutkimustehtävään. Analyysitapa perustuu tulkintaan ja päättelyyn ja siinä edetään empiirisestä aineistosta kohti käsitteellistä näkemystä tutkittavasta ilmiöstä. (Tuomi & Sarajärvi 2002, 115.)

7 TUTKIMUSTULOKSET

Käsittelin tutkimustulokset kahdessa osassa: ensimmäisen ja toisen aineiston ominaisuuksina. Poimin molemmista aineistoista kantavat teemat ja tutkin ryhmäytymisilmiötä sekä luokkahengen muutoksia näiden teemojen valossa. Lisäksi tutkin luokanvalvojan kommentteja luokasta ja kokosin niistä mahdollisimman kattavan kuvauksen.

7.1 Ensimmäinen aineisto syyslukukauden alussa

Oppilaiden kirjoittamat ensimmäiset kirjoitelmat olivat melko samansuuntaisia keskenään. Oppilaat käsitelivät kirjoitelmissaan enimmäkseen niitä asioita, joita tehtävänannossa oli annettu esimerkeiksi. Kirjoitelmien pohjalta muotoutui neljä selkeää teemaa, jotka olivat luokkahenki ja sen parantaminen, oppilaiden väliset suhteet, kiusaamisen ja syrjinnän esiintyminen luokassa sekä ryhmien muodostuminen luokassa. Lisäksi poimin kirjoitelmista myös oppilaiden huomioita sekalaisista asioista, jotka kuvastavat hyvin luokan sen hetkistä tilannetta.

7.1.1 Luokkahenki ja sen parantaminen

Luokkahengellä tarkoitan tässä ilmapiiriä, joka luokassa vallitsee sekä oppilaiden keskinäisten suhteiden laatua ja esimerkiksi ryhmätöistä selviytymistä. Ehdottomasti suurin osa luokan oppilaista olikin sitä mieltä, että luokassa vallitsee hyvä ja rento ilmapiiri. Joissakin kirjoitelmissa nousi esiin ajatus siitä, että luokka voi nauraa yhdessä ja kaikilla on mukavaa luokassa: ”*Luokkahenki on huumorintajuinen ja mukava*”. Yhteistyön kerrottiin toimivan moitteettomasti ja lisäksi luokkahenkeä kuvailtiin esimerkiksi huumorintajuiseksi. Vain muutamat oppilaat kirjoittivat luokkahengen olevan

hieman huonompi ja ontuvan sekä kaipaavan pientä viilausta. Lisäksi eräs oppilas kirjoitti siitä, että luokkahenkeä ei oikein vielä ollut päässyt näkemään siinä vaiheessa lukukautta, koska hänen mielestään luokkahengen näkee oikeastaan vasta sitten, kun koko luokka joutuu puhaltamaan yhteen hiileen.

Oppilaiden aineista nousi monia ajatuksia ja ideoita siihen, miten oman luokan luokkahenkeä voisi jokainen omalta osaltaan parantaa. Oppilaat mainitsivat kirjoitelmissaan, että olemalla iloinen, vastuuntuntoinen, mukava, rehellinen, kannustava ja avulias, voi jokainen olla parantamassa luokkahenkeä. Joissain kirjoitelmissa pohdittiin myös sitä, miten oma aktiivisuus ryhmätöissä vaikuttaa myös koko luokan henkeen. Myös toisen huomioonottaminen sekä ryhmän ulkopuolelle jääneiden mukaan pyytäminen olivat oppilaiden mielestä hyviä tapoja luokkahengen parantamiseen. Oppilaat toivoivat, että luokan jokainen jäsen yrittäisi parhaansa mukaan pitää ryhmähengen hyvänä. Näin ollen jokaisella on suuri vastuu luokkahengestä. Vain yksi oppilas oli sitä mieltä, ettei voi parantaa luokkahenkeä ja siihen oli syynä se, ettei hän tiennyt, miten luokkahenkeä oikein edes voisi parantaa.

7.1.2 Oppilaiden väliset suhteet

Tämän teeman pääajatuksena oli se, miten oppilaat tulevat keskenään toimeen ja oliko jokainen löytänyt luokasta ystäviä. Tässäkin kohdassa suurin osa oppilaista kertoi tulewansa hyvin toimeen kaikkien luokkakavereiden kanssa. Oppilailla oli myös vahva näkemys siitä, että myös muut luokan oppilaat tulevat hyvin toimeen keskenään. Lisäksi tyttöjen ja poikien kerrottiin tulevan toimeen keskenään. Muutamat oppilaista kuitenkin kokivat, että luokassa on joitakin, joiden kanssa ei voi tulla toimeen. Lisäksi eräs oppilas, jonka kanssa joillakin tuntui olevan vaikeuksia tulla toimeen, mainittiin nimeltä. Joku kirjoitti hyvinkin värikkäin sanakääntein, että ”*muiden kanssa tullen toimeen ihan hyvin, mutta joidenkin ääliöiden kanssa ei voi yksinkertaisesti tulla toimeen*”.

Oppilaat kirjoittivat myös melko paljon siitä, ovatko he saaneet yläkouluun siirryttyään uusia kavereita ja millaiset kaverisuhteet luokassa vallitsevat. Monet olivat saaneet uusia kavereita ja monissa kirjoitelmissa mainittiin, että oppilaat tuntevat toisensa jo ainakin nimeltä. Jokaisella kerrottiin olevan kavereita ja kaikilla tuntui olevan omat kaveriporukkinsa, joissa liikutaan.

7.1.3 Kiusaaminen ja syrjintä

Monet oppilaista olivat sitä mieltä, että he eivät olleet huomanneet luokassa minkäänlaista kiusaamista tai syrjintää, ja vaikka luokassa on myös hiljaisempia henkilöitä, niin ketään ei jätetä muun porukan ulkopuolelle. Valitettavasti kuitenkin jotkut mainitsivat luokassa olevan muutamia, jopa nimeltä mainittuja henkilöitä, joita kiusataan. Eräs luokan oppilaista myös mainittiin useissakin kirjoitelmissa kiusaajaksi. Hänen kerrottiin puhuvan hännästävästi ja ärsyttävän tahallaan eräitä oppilaita. Kuitenkaan kukaan oppilaista ei maininnut, että luokassa esiintyisi fyysistä kiusaamista, kuten tönimistä tai lyömistä.

Monet oppilaista pohtivat aineissaan myös sitä, miten kiusaamiseen tai syrjintään voisi puuttua. Jotkut oppilaista olisivat jopa valmiita menemään kiusaamiseen väliin ja olemaan kiusatun kaveri. Oppilaat toivoivat, ettei ketään kiusattaisi tai syrjittäisi ja kuten eräs oppilaista kirjoitti: *”Kun jokainen itse vähän miettii tekosiaan, niin tajuaa, että on ihan turhaa kiusata ja syrjiä toista.”*

7.1.4 Ryhmien muodostuminen luokkaan

Oppilaiden kirjoitelmissa korostui se, että luokkaan on jo niinkin lyhyessä ajassa ehtinyt muodostua kaksi ryhmää: tytöt ja pojat. Oppilaat kertoivat, että luokissa tytöt istuvat toisella puolella huonetta ja pojat toisella. Joku oppilaista oli havainnut, että poikien ryhmän sisälle oli muodostunut pieniä ryhmiä ja tyttöjen ryhmään vieläkin pienempiä, 2–5 hengen ryhmiä.

7.2 Toinen aineisto kevätlukukauden alussa

Myös oppilaiden kirjoittamat toiset kirjoitelmat olivat hyvin samansuuntaisia keskenään. Tälläkin kertaa aihealueet olivat pitkälti tehtävänannon mukaisia, eikä niistä juuri poikettu. Toisesta aineistosta muotoutui myös neljä selkeää teemaa, jotka olivat luokkahenki, oppilaan oma rooli luokassa, kiusaaminen sekä ryhmäyttämispäivän merkitys luokalle.

7.2.1 Luokkahenki

Lähes kaikki kertoivat kirjoitelmissaan, että luokassa vallitseva luokkahenki oli edelleenkin hyvä. Lisäksi jotkut oppilaista pitivät tärkeänä sitä, että luokka on rento ja sen jäsenet voivat heittää vitsiä keskenään. Luokan kerrottiin myös tulevan hyvin toimeen ja kaikki ovat kavereita keskenään. Muutamat mainitsivat luokkahengen parantuneen ja hyvänä asiana pidettiin myös sitä, että luokan jäsenet tuntevat toisensa nyt paremmin. Jotkut toivoivat luokkahengen vielä parantuvan, sillä silloin luokassa olisi kaikkien vieläkin parempi olla. Vain yksi oppilas kirjoitti luokkahengen olevan surkea ja että luokan tilanne on erittäin huono. Tällaisesta yksittäisestä eriävästä mielipiteestä voinee päätellä, että luokassa ei ole kaikki kohdallaan ja että jonkun on paha olla siellä.

7.2.2 Oppilaan rooli luokassa

Monet oppilaista luonnehtivat myös itseään yhtenä luokan jäsenistä. Oppilaiden kirjoitelmista nousi esiin monia hyviä ominaisuuksia, joita ryhmän jäseniltä vaaditaan ryhmän toimivuuden kannalta. Listattuja asioita olivat huumorintajuisuus, sopeutuminen luokkaan, muiden kanssa toimeen tuleminen ja yhteistyökykyisyys. Eräs oppilaista kuvaili kuitenkin jäsenyyttään luokassa seuraavasti: *”tämän luokan jäsenenä olen joskus uuvuttavaa (kiusaamisen takia)”*. Oppilas ei tuntenut oloaan hyväksi osana luokkaa, koska hän koki olevansa hyvin uupunut jatkuvaan turvattuuteen ryhmässä.

7.2.3 Kiusaaminen

Lähes jokainen käsitteli kirjoitelmissaan kiusaamista jollain tavalla ja oppilaiden havainnot kiusaamisesta olivatkin melko kahtiajakautuneita. Lisäksi mielenkiintoisena nousi esiin ajatus kiusaamisen ns. harmaasta alueesta. Monet kertoivat, että kiusaamista luokassa esiintyy jonkin verran ja että se kohdistuu edelleen vain muutamaankin henkilöön. Kiusattuja mainittiin nimeltä ja kiusatut myös itse toivat asian esille aineissaan. Kiusaamiseksi luettiin ilkkuminen, pilkkaaminen, ärsyttäminen, nimitteleminen ja töniminen sekä pieni kiusanteko. Kiusaamiseen oli oppilaiden mukaan puututtu, kun tarvetta oli tullut, mutta eräs oppilas mainitsi, että harvoin kiusattu kuitenkaan uskaltaa kertoa opettajalle tilanteestaan. Kuten ensimmäisissä kirjoitelmissa, toisissakin nousi esille vain yksi henkilö, joka kiusaamiseen syyllistyy. Oppilas mainittiin monis-

sa kirjoitelmissa jälleen nimeltä ja omassa kirjoitelmassaan hän kertoi, että pientä kiusaamista oli ollut, mutta ei kuitenkaan mitään suurempaa.

Vaikka luokassa esiintyneen kiusaamisen mainitsi niinkin moni oppilas, oli kirjoitelmien joukossa myös yhtä suuri joukko niitä, jotka olivat sitä mieltä, ettei minkäänlais-ta kiusaamista tai syrjimistä esiintynyt. Jotkut kertoivat kiusaamisen jo loppuneen ja jotkut eivät edes olleet havainneet sellaista koskaan olleenkaan. Muutamissa oppilaiden laatimissa kirjoitelmissa esiintyi ajatus siitä, että kiusaaminen oli vähentynyt tai loppunut kokonaan. Jotkut myös mainitsivat, ettei heitä ole kiusattu tai etteivät he itse ole kiusaajia.

Joidenkin oppilaiden kirjoitelmista nousi esiin asioita, joiden mainittiin olevan pelkkää vitsiä. Tällaisia ns. harmaalle alueelle kuuluvia asioita, joita oppilaat luettelivat, olivat vitsit toisten ulkomuodosta tai esimerkiksi pukeutumisesta, leikkimielinen tönniminen sekä pieni hännäminen leikillään. Joidenkin oppilaiden mielestä tällainen toiminta otetaan luokassa vastaan huumorilla ja jutuille nauretaan yhdessä: *”Vitsinä saatetaan sanoa jotain ei-vakavaa, esim. vaatteista, jolloin ’kiusattu’ nauraa jutulle itsekin eikä loukkaannu”*.

7.2.4 Ryhmäyttämispäivän merkitys

Kirjoitelmissaan oppilaat pohtivat myös Heinlahdessa syksyllä ollutta ryhmäyttämispäivää ja sen merkitystä luokkaan ja luokkahenkeen. Jotkut totesivat, ettei ryhmäyttämispäivällä ollut juurikaan merkitystä luokkahengelle. Joissakin kirjoitelmissa oli havaittavissa ristiriitaisuutta: vaikka moni oli sitä mieltä, että ryhmäyttämispäivällä ei ollut vaikutusta, saattoivat samat henkilöt kuitenkin kertoa, että päivän aikana sai uusia kavereita ja tutustui paremmin luokkakavereihin. Oppilaat eivät siis ehkä osanneet yhdistää tuollaisia positiivisia asioita luokkahengen parantamiseen. Monet uskoivat kuitenkin luokkahengen parantuneen ryhmäyttämispäivien myötä, koska siellä sai tilaisuuden tutustua uusiin ihmisiin ja pääsi tekemään yhdessä erilaisia asioita. Joku mainitsi myös luokassa vallinneen jännityksen vähentyneen ryhmäyttämispäivän myötä. Eräs oppilas kuitenkin piti ryhmäytyspäivää merkkipaaluna sille, kun kiusaaminen luokassa alkoi. Oppilas ei kertonut, tapahtuiko päivän aikana jotain, mikä laukaisi kiusaamisen vai liittyikö ajatus siihen, että kiusaaminen oli jatkunut jo melko pitkään, lähes lukuvuoden alusta saakka.

7.3 Luokanvalvojan näkemykset luokasta

Luokanvalvoja kertoi myös lukeneensa oppilaiden kirjoittamat ensimmäiset kirjoitelmat, ja niiden pohjalta hän oli keskustellut jokaisen oppilaan kanssa henkilökohtaisesti. Keskusteluissa luokanvalvoja oli nostanut esiin asioita, joita aineissa oli mainittu sekä puuttunut ankarasti luokassa vallinneeseen kiusaamiseen. Luokanvalvoja kertoi, että asianomaiset olivat tehneet yhdessä koulukuraattorin kanssa kirjallisen sopimuksen kiusaamisen lopettamisesta, jonka kaikki osapuolet olivat allekirjoittaneet, ja joka oli myös annettu tiedoksi heidän vanhemmilleen. Opettajalla oli tarkoituksena myös kevätlukukauden aikana keskustella jokaisen oppilaan kanssa henkilökohtaisesti ja käydä läpi luokassa vallitsevaa tilannetta. Kaiken kaikkiaan luokanvalvojan kuvauksesta nousi esiin kuitenkin ajatus kiltistä ja mukavasta luokasta, joka on innostunut ja aktiivinen. Opettajan näkökulmasta luokkahenki vaikutti hyvältä eikä kukaan oppilaisista näyttänyt yksinäiseltä, vaan jokaiselle tuntui löytyvän kavereita.

Keväällä esitin luokanvalvojalle uudelleen kysymyksen siitä, millainen luokan tilanne lukuvuoden lopulla oli. Opettaja ei maininnut luokkahengestä mitään, mutta hän kertoi, että kiusaamisiin liittyneiden oppilaiden kanssa on jatkettu keskusteluja kahden kesken aina sopivissa väleissä. Luokanvalvojan mukaan näytti vihdoin siltä, että kiusaamiset olivat vähentyneet syksyyn verrattuna. Opettaja myös korosti sitä, että kiusaamisen seurantaan tullaan jatkamaan seuraavanakin lukuvuonna ja asioihin puututaan, mikäli tarve vaatii. Lisäksi luokanvalvoja mainitsi, että oppilaille kirjoitetuista kirjoitelmista oli ollut hyötyä luokan sisäisten asioiden selvittelyssä ja käsittelyssä.

8 POHDINTA

Oppilaiden ensimmäisistä kirjoitelmista kuvastui melko positiivinen kuva luokasta ja siellä vallitsevasta hengestä. Kuten luvussa kolme mainitaan, monelle oppilaalle yläkouluun siirtyminen voi olla iso askel. Tämä ilmeni myös joidenkin oppilaiden kirjoitelmista, sillä jotkut olivat pohtineet yläkouluun siirtymistä ja joku oli jopa hieman pelännyt muutosta. Eräs oppilaista mainitsi, että luokan jäsenenä oleminen on mukavaa, kun tuntee jonkun entisestä koulusta. Kuitenkin monet olivat tyytyväisiä nykyiseen tilanteeseen ja joku totesikin, että ”*kokonaisuudessa olemme ihan hyvä luokka!*” Huolestuttavaa luokassa toki oli koulukiusaaminen ja sen herättämät tunteet ja ajatukset monissa oppilaissa.

Ryhmäytymisen kannalta luokassa oli syksyllä havaittavissa vielä ryhmän muotoutumisvaihe, jossa joukko yksilöistä vasta tunnustelee paikkaansa muiden joukossa. Luokka ei ollut ryhmäytynyt, vaan jokainen havainnoi luokkaa ja sen jäseniä vielä varovasti. Vähitellen oppilaat muodostaisivat mielessään yhtenäisempää kuvaa muusta luokasta. Luokka oli kuitenkin päässyt jo ryhmäytymisprosessin alkuun ja tietynlainen ajatus luokan yhtenäisyydestä ja henkilöiden välisistä sosiaalisista suhteista oli alkanut jo muotoutua.

Toisen aineiston pohjalta pystyinkin jo havaitsemaan, että luokkaan oli syntynyt joitakin ryhmittymiä ja että luokan jäsenet joko havaitsivat luokan tilanteen positiivisena tai päinvastoin hyvin negatiivisena. Oppilaiden mainitsemia muutoksia luokassa olivat esimerkiksi se, että ryhmähenki oli parantunut eikä kiusaamista enää ollut. Kuitenkin monet olivat sitä mieltä, että luokka ei juurikaan ollut muuttunut kuluneen lukuvuoden aikana tai muutoksia ei ainakaan oltu huomattu.

Talvella kirjoitetuista, toiseen aineistoon kuuluvista kirjoitelmista oli silti havaittavissa, että luokan ryhmäytymisprosessi oli edennyt jo uudelle tasolle. Oppilaat olivat mielestäni jo saavuttaneet luvussa neljä mainitun toisen eli konfliktivaiheen, sillä ryhmän yhtenäisyys oli jo alkanut muotoutua. Oppilaiden kirjoitelmissa oli havaittavissa tiettyjä oppilaille ominaisia luonteenpiirteitä, ja he uskalsivat tuoda jo rohkeammin esille omia tuntojaan ja ajatuksiaan. Kirjoitelmien mukaan luokassa oli esiintynyt jonkin verran kiusaamista, ja mielestäni se kertoi ryhmän sisäisen hierarkian negatiivisesta muotoutumisesta. Konfliktit luokassa olivat kärjistyneet ja kiusaamistapauksia oli jouduttu selvittämään luokanvalvojan ja kuraattorin johdolla.

Luokassa oli siis kiinnitetty huomiota luokkahenkeen ja sen parantamiseen. Oppilaiden kirjoitelmista nousi esiin ajatus siitä, että jokainen pystyisi jo pelkästään omalla toiminnallaan vaikuttamaan luokkahenkeen ja sen parantamiseen. Lisäksi luokanvalvojan kirjoituksissa korostui se, että luokkahenkeä huonontavaan asiaan, koulu-kiusaamiseen oli puututtu ankaralla kädellä.

Tutkimukseni perusteella voidaankin vahvistaa, että tutkitussa luokassa oli tapahtunut ensimmäisen lukuvuoden aikana ryhmäytymistä ja että monet oppilaista olivat havainneet erilaisia ryhmäytymiseen liittyviä positiivisia tai negatiivisia ilmiöitä. Oppilaat kertoivat kirjoitelmissaan hyvin rohkeasti ja vilpittömästi luokastaan sekä siellä

vallitsevasta tilanteesta. Myös luokanvalvojan kommentit tukivat oppilaiden näkemiksiä ja tunteja luokkahengestä.

Tutkimustulosten luotettavuus perustuu mielestäni siihen, kuinka totuudenmukaista aineistoa luokan oppilaat olivat tuottaneet ja kuinka objektiivisesti olin heidän tuotoksiaan käsitellyt ja analysoinut. Oppilaathan laativat kirjoitelmat omilla nimillään, ja se saattoi vaikuttaa sekä oppilaiden rohkeuteen kirjoittaa asioista niin kuin ne todellisuudessa ovat sekä siihen, miten itse suhtauduin kirjoitelmiin. Iittiläisenä tunnistin joitakin oppilaita aiemmista yhteyksistä ja tiesin jo etukäteen hieman heistä ja heidän taustoistaan, mutta osa oppilaista oli täysin vieraita minulle.

Koko tutkimusprosessin ajan pyrin kuitenkin olemaan objektiivinen ja sulkemaan pois aiemmat ajatukseni joistakin oppilaista. Esimerkiksi kerätessäni aineistoa oppilaiden kirjoitelmista, en laatinut listoja oppilaiden vaan mainittujen asioiden mukaan. Myös luokanvalvojan havaintojen avulla luokan tilanteesta pystyi saamaan sekä realistisen että objektiivisen kuvan, joka pääsääntöisesti oli samanlainen kuin oppilaiden viestittämä kuva. Myös sekä luokanvalvojan että rehtorin kiinnostus ja arvostus tutkimusta kohtaan välittyi heidän kanssaan käydyistä keskusteluista ja viesteistä. Näin ollen yhteistyö koulun kanssa oli mieluisaa ja helppoa.

Aineistoa tutkiessani pidin mielessäni koko ajan ajatuksen siitä, että jokainen pienikin asia, joka oppilaiden kirjoitelmista nousi esille, oli tärkeä ja merkityksellinen tutkimukseni kannalta. Vaikka jossain asiassa vain yksi oppilas oli toista mieltä kuin koko muu luokka, niin silti juuri sekin mielipide oli arvokas.

Mielestäni sain vastaukset kaikkiin asettamiini tutkimuskysymyksiin. Kysymykseen: *”Miten luokka on ryhmäytynyt yläkoulun ensimmäisen lukuvuoden aikana?”* löysin oppilaiden kirjoitelmista selkeitä seikkoja, jotka kuvasivat luokan ryhmäytymistä sekä sitä, millaisena oppilaat kokivat luokassa vallitsevan luokkahengen. Luokan ryhmäytymisprosessi oli siis jo lähtenyt käyntiin ja Heinlahdessa järjestetyllä päivällä oli joidenkin oppilaiden mielestä ollut merkitystä luokan ryhmäytymiselle. Kysymys: *”Miten luokkahenki on muuttunut?”* nosti esiin sekä positiivisia että negatiivisia ilmiöitä, joita oppilaat olivat luokassaan havainneet. Jotkut pitivät tärkeänä sitä, että on oppinut tuntemaan muut oppilaat ja että tulee toimeen kaikkien kanssa, toiset puolestaan mainitsivat kiusaamisen muuttavan luokkahenkeä ja vaikuttavan siihen erittäin negatiivisesti. Kysymykseen: *”Mitä luokkahengen parantamiseksi on tehty?”* löytyi vastauksia

sekä oppilaiden että luokanvalvojan kirjoituksista. Luokassa oli puututtu kiusaamisilmiöön ja erityisesti luokanvalvojan kommentteista nousi esiin asioita, joita luokkahengen parantamiseksi oli jo tehty ja tullaan myöhemmin tekemään.

Tutkimukseni siis osoitti, että yläkouluun siirtymisellä on merkittävä rooli kasvavan ja kehittyvän nuoren elämässä. Ei ole täysin yhdentekevää, millaiseen ryhmään nuori uudessa kouluympäristössä joutuu ja miten joukosta nuoria muotoutuu lopulta konfliktien ja vaikeuksien kautta harmoninen ja yhteistyökykyinen ryhmä. Koulun rooli ryhmäytymisen tukijana on suuri ja luokanvalvojan havainnot sekä yksittäisistä oppilaista että koko luokasta ovat merkittäviä. Varhainen puuttuminen esimerkiksi koulu-kiusaamiseen tukee koko luokan ryhmäytymistä ja auttaa myös yksittäistä oppilasta tuntemaan olonsa turvalliseksi ryhmässä.

Uskon, että Iitin yläkoulussa vuosittain toteutettavalla ryhmäyttämispäivällä on merkitystä luokkien muotoutumiselle sekä luokkahengen kasvattamiselle. Vaikka oppilaat pitivätkin enimmäkseen päivää vain mukavana yhdessä olemisena, uskon kuitenkin, että sen syvempi merkitys on suurempi kuin pelkkä vapaapäivä tavallisesta koulunkäynnistä. Päivän aikana oppilaat opettelevat yhdessä toimimista ja tulevat tutuiksi toisella tavalla kuin tavallisen koulupäivän aikana. Ryhmäyttämispäivillä käytetyt monipuoliset ryhmäyttämismenetelmät tukevat tätä kehitystä ja rikastuttavat päivien sisältöä.

Vaikka aluksi tuntui, että seitsemäsluokkalaisten ryhmäyttämispäiville osallistuminen syksyllä oli melko turhaa, pidän sitä kuitenkin nyt jälkepäin tärkeänä ja hyödyllisenä kokemuksena. Luulen sen vahvistaneen uskoani tutkimuksen kannattavuuteen sekä lisänneen kiinnostustani ja tietämystäni tutkittavaa ilmiötä kohtaan. Ryhmäytymisilmiön tutkiminen oli varmasti helpompaa, kun olin osallistunut sekä ryhmäyttämispäivien suunnitteluun että toteutukseen. Myös erilaisten ryhmäyttämismenetelmien tunteminen ja käyttäminen ovat varmasti hyödyllisiä monissa erilaisissa sosiaalialan ympäristöissä työskennellessä. Uskonkin tutkimukseeni kerätyn teoretiedon tukevan ammatillista kasvuani ja antavan eväitä työelämään.

Kaiken kaikkiaan opinnäytetyöni oli melko haastava ja mutkikas prosessi monine muutoksineen, kun sekä tutkimuksen luonne että sen laatiminen muuttivat muotoaan useita kertoja. Suurimpana ja merkittävimpana muutoksena pidän kuitenkin sitä, että kahdestaan tehtävästä tutkimuksesta tulikin minun yksin, melko kiireisellä aikataululla

laadittu tutkimus. Toivon kuitenkin onnistuneeni kuvaamaan valitun luokan ryhmäytymistä sekä muutoksia luokkahengessä. Koska luokkatoverini tulee vielä tekemään oman opinnäytetyönsä samasta luokasta, jätin koulukiusaamisilmiön käsittelyn tietoisesti melko vähälle, vaikka se esiintyikin monissa oppilaiden kirjoitelmissa ja vaikka sitä voidaan pitää erittäin merkittävänä asiana oppilaiden ryhmäytymisen kannalta.

Pidän myös merkittävänä sitä, että luokanvalvoja oli hyödyntänyt kerättyjä aineistoja ja onnistunut osittain niiden avulla puuttumaan luokassa vallinneisiin kiusaamistapauksiin. Ehkä yläkoulun luokanvalvojien tulisi luokkahengen parantamiseksi kirjoittaa oppilailla vastaavanlaisia kirjoitelmia, joissa oppilaat pääsisivät joko omalla nimellään tai anonyymisti kirjoittamaan omasta luokastaan sekä siitä, millaista on olla yksi luokan jäsenistä. Näistä kirjoitelmista luokanvalvoja saisi arvokasta tietoa luokan sisäisistä ja näkymättömistä suhteista sekä mahdollisista epäkohdista.

Jatkossa sekä ammattikorkeakoulun opiskelijat että Iitin yläkoulun henkilökunta voivat hyödyntää tutkimustietoa omissa tutkimuksissaan tai päivittäisessä työssään. Kiinnostava jatkotutkimus voisi olla tutkimuksessani mukana olleen luokan ryhmäytymisen edistyminen esimerkiksi yläkoulun viimeisellä luokalla tai juuri yläkouluun sopivien ryhmäyttämismenetelmien tutkiminen ja listaaminen. Myös muutaman eri luokan ryhmäytymisen vertailu voisi olla mielenkiintoinen tutkimuskohde.

LÄHTEET

Kirjalliset lähteet:

Aalberg, V. & Siimes, M. A. 2007. Lapsesta aikuiseksi, nuoren kypsyminen naiseksi tai mieheksi. Helsinki: Nemo.

Aaltonen, M., Ojanen, T., Vihunen, R. & Vilén, M. 2003. Nuoren aika. 2. uudistettu painos. Porvoo: WSOY.

Alasuutari, P. 2001. Laadullinen tutkimus. 3. uudistettu painos. Tampere: Vastapaino.

Ekebom, U-M., Helin, M. & Tulusto, R. 2000. Satayksi kouluongelmaa, opettajan käsikirja. Helsinki: Edita.

Eskola, J. & Suoranta, J. 2003. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. 6. painos. Helsinki: Vastapaino.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2000. Tutki ja kirjoita. 6.-7. painos. Helsinki: Tammi.

Jarasto, P. & Sinervo, N. 1999. Elämää varten: Murrosikäisen ja nuoren maailma. Jyväskylä: Gummerus.

Lehtinen, T. & Lehtinen, I. 2007. Mikä mättää? Murrosiän muutokset kotona ja koulussa. Helsinki: Edita.

Leskinen, E. 2009. Ryhmä toimimaan! Vinkkejä tutustumiseen, oppimiseen ja yhteistyöhön. Jyväskylä: PS-kustannus.

Pennington, D. C. 2005. Pienryhmän sosiaalipsykologia. Helsinki: Gaudeamus.

Raina, L. & Haapaniemi, R. 2007. Yhteisöllinen pedagogia. ”...ettei tarvitse tehdä yksin.” Helsinki: Arator Oy.

Rantanen, Päivi 2000. Nuoruusikä. Teoksessa Räsänen, E., Moilanen, I., Tamminen, T. & Ahlqvist, F. (toim.) Lasten- ja nuorisopsykiatria. Helsinki: Duodecim. 34-36.

Rautiainen, A. 2005. Koulu yhteisöllisenä toimijana. Helsingin ammattikorkeakoulu Stadian julkaisuja sarja: B oppimateriaalit 4. Helsinki: Helsingin ammattikorkeakoulu Stadia.

Salmivalli, C. 2003. Koulukiusaamiseen puuttuminen. Kohti tehokkaita toimintamalleja. Jyväskylä: PS-kustannus.

Salmivalli, C. 1999. Koulukiusaaminen ryhmäilmiönä. 2. painos. Helsinki: Gaudeamus.

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2002. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Tammi.

Sähköiset lähteet:

Elä! – työkalupakki vertaisryhmien ohjaajille. Elämän punaista lankaa etsimässä, Panniikkihäiriöyhdistys ry. Saatavissa: <http://www.ela.fi/akatemia/tyokalupakki.php>. [viitattu 27.4.2009].

Enon koulu on vuoden tukioppilaskoulu. Mannerheimin lastensuojeluliitto. Saatavissa: http://www.mll.fi/ajankohtaista/tiedotteet_ja_uutiset/?x41088=5398674. [viitattu 18.6.2009].

Iitin kunta. Saatavissa: <http://www.iitti.fi>. [viitattu 26.4.2009].

Iitin yläkoulu. Saatavissa: <http://www.wikipedia.fi>. [viitattu 26.4.2009].

KiVa Koulu. Opetusministeriön rahoittama hanke koulukiusaamisen vähentämiseksi ja ennaltaehkäisemiseksi. Saatavissa: www.kivakoulu.fi. [viitattu 30.4.2009].

Hyvillä mielin seiskalle. Opettaja eLehti. Saatavissa: http://www.opettaja.fi/pls/portal/docs/PAGE/OPETTAJALEHTI_EPAPER_PG/2009_24/136436.htm [viitattu 18.6.2009].

Pitkänen P. & Pyrhönen, A. 2002. Se koetaan ihan arvostettavana asiana, että menestyy koulussa. Tapaustutkimus roolista sekä sen tiedostamisen merkityksestä koululuokassa. Kasvatustieteen pro gradu-tutkielma. Opettajankoulutuslaitos, Jyväskylän yliopisto. Saatavissa:

<https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/10717/paspit.pdf?sequence=1>.
[viitattu 2.7.2009].

Ryhmän synty ja kehitys. Kielijelppi: verkossa toimiva yliopistolaisten kieli- ja viestintäapuri. Saatavissa: www.kielijelppi.fi/ryhmaviestinta/ryhman_synty_ja_kehitys.
[viitattu 22.4.2009].

Ryhmyttäminen. Ohjauspolku – opetushallituksen koordinoima oppilaan- ja opinto-ohjauksen kehittämishanke Turun seudulla. Saatavissa:
<http://www.tkukoulu.fi/~pmniemi/ohjauspolku/ryhmayttaminen.htm>. [viitattu 27.4.2009].

OPISKELIJA

Nimi	Hanna Palovaara ja Laura Pitkäinen	Opiskelijanumero	0601485 / 0601195
Sähköposti	Etunimi.sukunimi@student.kyamk.fi	Puhelinnumero	Hanna: 044-2578926
Osoite	Hanna: Kalliolankatu 2E 45 48100 Kotka	Laura: Sahatie 27 B 4 47400 Kausala	
Toimipaikka ja koulutusohjelma	Kymenlaakson AMK, Kouvola / sosiaaliuala		
Suoritusaste ja rahoitus	Kasvatus- ja perhetyö 5006K		

TOIMEKSIANTAJA

Toimeksiantaja yhteisnimitys	Iitin yläkoulu		
Toimeksiantajan yhteystiedot	Jarmo Kolu	Puhelinnumero	02061 59736
Osoite	Koulukatu 20, 47400 Kausala		
Sähköposti	jarmo.kolu@iiti.fi		

OPINNÄYTETYÖN HANKKEISTUS

- Toimeksiantaja maksaa opinnäytetyöstä opiskelijalle tai ammattikorkeakoululle korvauksen, josta on kirjallisesti sovittu ennen opinnäytetyön aloittamista
- Opinnäytetyöllä on toimeksiantaja puolelta nimetty ohjaaja ennen opinnäytetyön aloittamista.
- Toimeksiantajan tarkoituksena on alusta lähtien hyödyntää opinnäytetyön tuloksia toiminnassaan

OPINNÄYTETYÖN OHJAUS

Ohjaaja(t) opettaja(t)	Mia Heikkinen
Sähköposti	mia.heikkinen@kyamk.fi
Toimeksiantajan yhteystiedot ohjaaja(t)	
Sähköposti	

OPINNÄYTETYÖ

Opinnäytteen aihe (max. 150 merkkiä)	
Uusien seiskojen ryhmäytyminen	
Käsitelmä- tai tutkimustavoite ja tulokset	Tilastotieto (max. 300 merkkiä) Jos teksti ylittää yli näkyvän koston, osa tekstistä jää tulostuksessa piiloon
Tutkitaan miten uudet seiskaluokkalaiset ovat ensimmäisen puolen vuoden aikana ryhmäytyneet	
Käsitelmän menetelmä	Tilastotieto (max. 300 merkkiä) Jos teksti ylittää yli näkyvän koston, osa tekstistä jää tulostuksessa piiloon
sisällön analyysi	
Opinnäytteen ainoa	Opinnäytteen keuhitus toimeksiantajalle
kevät 2008	Syysy 2009
Opinnäytetyö täyttää Tilastokeskuksen T & K -määritelmän *) ☒ Kyllä ☐ Ei	

OPINNÄYTETYÖN SOPIMUSEHDOT

<p>Opinnäytetyön ohjaus ja vastuu Vastuu opinnäytetyön tekemisestä ja tuloksista on opiskelijalla. Kymenlaakson ammattikorkeakoulun vastuu rajoittuu opinnäytetyön tavallomaiseen ohjaukseen. Toimeksiantaja sitoutuu antamaan opiskelijan käyttöön kaikki opinnäytetyön tekemisessä tarvittavat tiedot ja aineistot sekä ohjaamaan opinnäytetyötä toimiksen-tajajorganisaation näkökulmasta. Oikeudet tuloksiin ja muuhun opinnäytetyöhön liittyvään aineistoon, laitteisiin ja sovelluksiin Tekijänoikeus ja omistusoikeus opinnäytetyön tuloksiin kuuluvalle opinnäytetyön tekijälle. Toimeksiantaja saa käyttöoikeuden opinnäytetyön tuloksiin ja niiden kaupalliseen hyödyntämiseen ainoastaan sopimalla niistä etukseen opinnäytetyöntekijän kanssa. Opinnäytetyön tekijä on velvollinen raportoimaan opinnäytetyön tulokset toimeksiantajalle. Tulosten julkistaminen ja luottamuksellisuus Opinnäytetyö on kokonaisuudessaan julkinen.</p>	<p>Mikäli opinnäytetyö sisältää liikesalaisuuksia tai muita julkisuudessa salassa pidettäviksi määrättyjä tietoja, on opinnäytetyön raportti laadittava niin, että tietojen luottamuksellisuus säilyy. Tarvittaessa salassa pidettävät tiedot on jätettävä työn taustatietoon. Opinnäytetyön osia voidaan julkaista myös Internetissä sopimalla niistä etukseen. Opinnäytetyön osapuolet (opiskelija, toimeksiantaja ja opinnäytetyön ohjaaja) sitoutuvat pitämään salassa kaikki opinnäytetyön tekemisessä ja sitä edeltävässä tai sen jälkeisissä neuvotteluissa esiin tulleet luottamukselliset tiedot ja asiakirjat sekä pidättäytymään käyttämästä hyväkseen toisen osapuolen ilmaisemia luottamuksellisia tietoja ilman erillistä lupaa. Opinnäytetyön kustannukset ja niiden korvaaminen Opinnäytetyöstä mahdollisesti aiheutuvien kustannusten (ml. aineistojen hankinta, raaka-aineet, matkat, työkorvaus jne.) korvaamisesta sopivat toimeksiantaja ja opiskelija keskenään. Pääsääntöisesti Kymenlaakson ammattikorkeakoulu ei vastaa yksittäisen opinnäytetyön kustannusten korvaamisesta.</p>
---	---

Olemme yhteisesti sopineet opinnäytetyön toteutuksesta ja ohjauksesta yllä sovitulla tavalla.

ALLEKIRJOITUKSET

Pakko ja aika J.H. 6.2.2009	Toimeksiantajayhteisö
Pakko ja aika Jitti 6.2.09	Opiskelija Hannu Palanen Hanna Pitkämä
Pakko ja aika Kuvola 14.1.09	Ohjaava opettaja Matti Korte

Tämä sopimus on kirjoitettu kolmena kappaleena, yksi toimeksiantajayhteisölle, toinen opiskelijalle ja kolmas opinto-oimistoon rekisteröintit varten.

*) T & K -määritelmän saa opinto-oimistosta tai Internetistä, <http://www.tilastokeskus.fi/tilitk/tilitk.html>

OHJEISTUKSET OPPILAIDEN KIRJOITELMIIN

Ensimmäinen aineisto

Kirjoita n. 2 sivun pituinen aine omasta luokastasi ja itsestäsi luokkasi jäsenenä. Esim. tuletko toimeen muiden kanssa? Millainen luokkahenki sinun luokassasi on? Oletko huomannut jonkun jäävän muun porukan ulkopuolelle?

Miten voit vaikuttaa omalla toiminnallasi luokkasi ryhmähenkeen?

Toinen aineisto

Lue syksyllä kirjoittamasi aine ja mieti, onko jokin luokassasi muuttunut sen jälkeen. Millainen on luokkasi tilanne tällä hetkellä? Millainen ryhmähenki luokassasi vallitsee? Onko luokallanne ollut kiusaamista tai syrjimistä, johon olisi jouduttu puuttumaan? Kerro myös itsestäsi luokan jäsenenä.

Muistele syksyllä ollutta Heinlahden seiskapäivää. Uskotko sillä olleen vaikutusta luokkahenkeen?

Kirjoita omin sanoin n. 1 sivun pituinen aine ja muista laittaa myös nimesi paperiin, sillä aineet jaetaan myöhemmin teille takaisin.